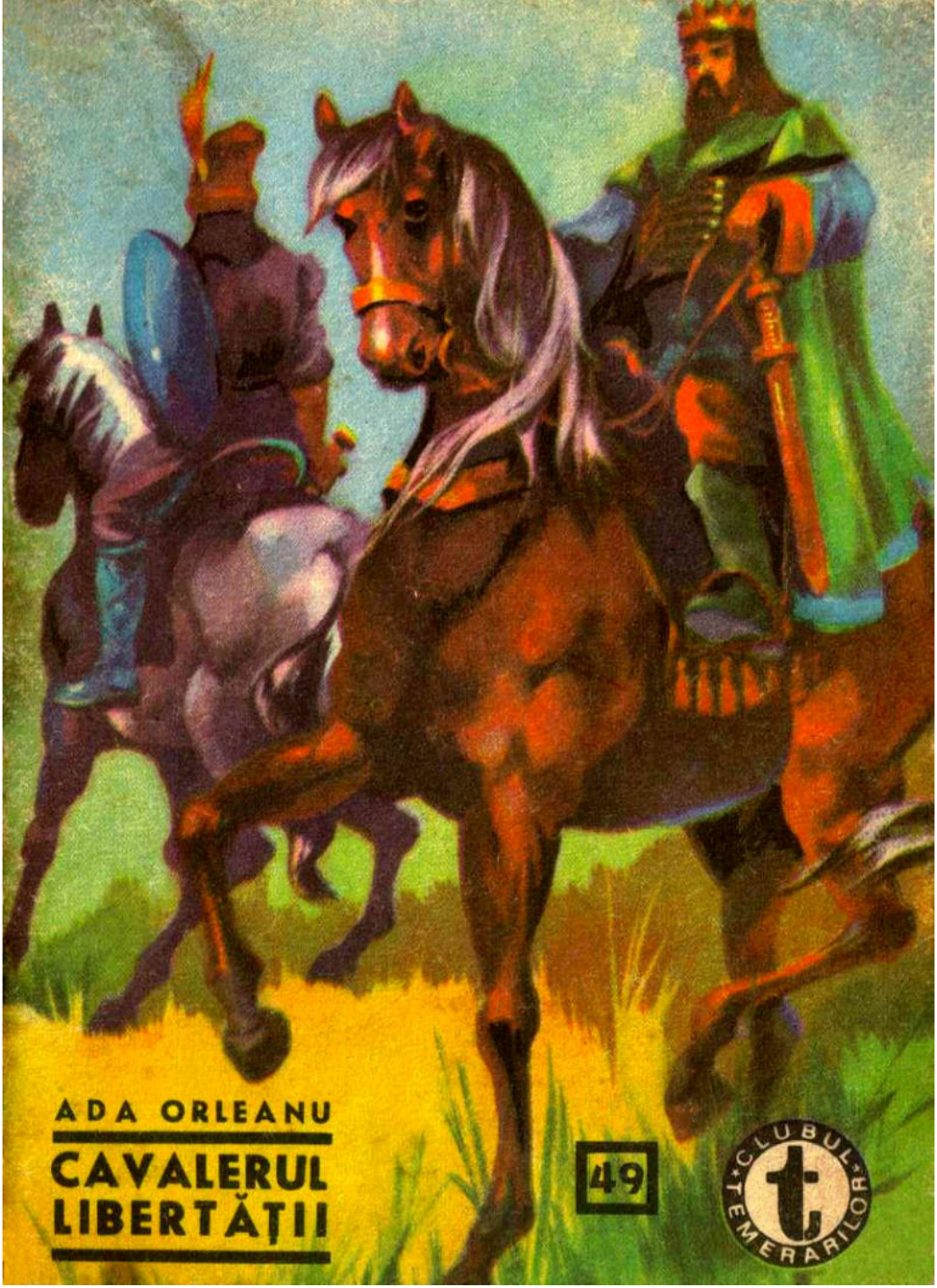

ADA ORLEANU

CAVALERUL LIBERTĂȚII

49

CLUBUL TEMERARILOR

ADA ORLEANU

CAVALERUL LIBERTĂȚII

II

49
EDITURA TINERETULUI

Cavalerul libertății
Ada Orleanu

EDITURA TINERETULUI
București, 1968

Redactor: Georgeta Păsărin
Tehnoredactor: Gabriela Iliopolos
Copertă: Dumitru Ionescu
Digitalizare: EPUB

La un ceas după miezul nopții o umbră se strecură din Casa Slujitorilor, furișându-se spre pâlcul pinilor. Coroanele se aplecau spre pământ îngreunate de zăpada înghețată. Cerul avea limpezimea cleștarului. De mai multe zile ninsoarea se oprise, iar natura părea încremenită.

Dinspre Casa Domnească zbucni țipătul străjerilor. Umbra se desprinse iute din dosul pinilor și pieri către zidul împrejmuitor.

Ușa chiliei se deschise ca la un semn, apoi se închise într-o tăcere deplină. Înăuntru, sub iconostas, ardea o singură lumânare. Ferestruica zăbrelită fusese acoperită cu o bucată de postav negru.

— Să așteptăm să treacă străjile! Și-așază-te, boierule!

Musafirul nu se așeză, rămase în picioare, neliniștit, nerăbdător.

— A sosit? întrebă, după ce auziră străjile tropăind pe poteca alunecoasă, prefăcută în sloi de gheață, spre ieșire.

— Mda! bâțâi bătrânul din cap, fără nicio bucurie.

Celălalt întreba cu ochii.

— Nimic scris de la domnie?

— Nimic!

— Nici din gură?

— Ba da: să înapoiez domniei tale darul trimis.

Trupul musafirului păru că se frânge.

— Nu e cu putință! șopti pierdut.

Călugărul căută sub căpătâi, de unde scoase o pungă îmbăierată, pe care Udobă o recunoscu. Punga aceea făcuse un drum lung peste munți.

Se înapoia la stăpân neatinsă? O luă descumpănit din mâinile monahului. Fălcile i se zbăteau, obrajii tineri își pierduseră tot sângele de sub piele. Îi desfăcea legătura în neștire, cu gândurile răvășite, năuc. Cu atât mai mare îi fu mirarea când descoperi în adâncul ei o cutie mică, pătrată, din argint. Aruncă punga și veni către lumina lumânării cu minunăția aceea în palmă, nedumerit, tulburat peste măsură. Tremurul fălcilor se potoli, dar zbuciumul sângelui îi păcănea în urechi ca un torent ce năvălește pe neașteptate într-o vale aproape seacă. Călugărul se trăsese deoparte, ținând brațele încrucișate, frământat de gânduri grele. Cavalerul deschise cutiuța. Pe mătasea albă, cu care era căptușită, se afla un inel. Îl

privea fără să priceapă. Nu era al său. Se răsuci spre monah, strigând:

— Slăvit să fie măritul Domn!

Verzuiul ochilor lui se întunecă. Ridică inelul din temnița capitonată, îl cercetă însuflețit, din ce în ce mai bucuros. Veriga purta pe zmalțul ei roșu-închis o scriere încârligată, din aur. Doi lei, cu capetele întoarse unul spre dreapta și altul spre stânga, susțineau cu câte o labă piramida trunchiată ce avea în adâncitura sa un cristal mare de diamant negru1.

— O, cine o să ne dezlege taina scrierii acesteia? strigă, uitând de orice prevedere.

— Sssst! făcu monahul, apropiindu-se. Ce scriere?

Udobă îi întinse inelul. Abia atunci văzu și Paisie că altul era inelul și nu cel trimis prin mijlocirea sa peste munți.

Scrierea gotică avea să fie descifrată, la câteva zile numai, de un călugăr de la Sânnicoara: „Doamne ajută!“ Prin acest semn, Mircea îi arăta lui Udobă deplina sa încredere și îi ura izbândă.

— Ce slobodă mi-e inima!

— O piatră de moară o apăsa și pe a mea, răsuflă monahul adânc. În ochii săi se aprinseră apoi două flăcărui. Vlad pune la cale ceva împotriva Măriei Sale. Vornicul a rostit numele stolnicului Bratei. Pe al celuilalt boier nu l-am deslușit.

— Cum ai aflat? se repezi Udobă.

Gura monahului se pecetlui. Părea că nu auzise întrebarea.

— Dacă e taină, taină să rămână! surâse Nan Udobă. Nu uita să-i înștiințezi pe stareți. Plecăciunile ce le vor face uzurpatorului, vor scuti mânăstirile de-a fi răscolite. Vor putea astfel adăposti în voie pe credincioșii slujitori ai adevăratului Domnitor, prigoniți de hicleni.

Note:

1. Alt inel al lui Nan Udobă, găsit în mormântul său. Descris după ilustrația publicată de B.M.I. – 1923 – (Iorga, Pârvan).

Capitolul al VIII-lea

UN HRISOV ÎNSEMNAT

Un șir de carete se îndrepta spre cetatea Făgăraș, venind dinspre Brașov, însoțit pe laturi de cete transilvănene înarmate, cam la o mie de oșteni, cât un pâlc muntean. În fruntea alaiului călăreau câțiva viteji de-ai pârcălabului cetății și de-ai starostelui. La o oarecare depărtare, pe același drum, o oștire ungurească, nu prea numeroasă – un corp de oaste – venea pe urmele caleștilor.

La poalele muntelui, în lunca Oltului, iarna abia își luase tălpășița. Rămânea stăpână încă multă vreme pe culmi, în zănoage și în văile prăpăstioase. Abia în vară izbutea puterea soarelui să biruie omătul, preschimbând înfățișarea locurilor. Prefăcută în apă cristalină se rostogolea peste pereții stâncoși, să întâlnească pâraiele pierite în crăpături, sau rămânea să adâncească unda iezărelor albastre din gura largă a căldărilor. Nicio trecătoare nu tăia muntele acesta, ca un zid neted de cetate, de-a curmezișul, niciun drum de căruțe nu-l străbătea de dincolo, încoace, numai cărări înguste, întretăiate în lungul piscurilor, ori coborând amețitor povârnișurile umblate de turmele ciobanilor.

După aproape o lună de ședere în cetatea Brașovului, Mircea se reîntorcea în ducatul său. Pe la mijlocul lui februarie fusese vestit să poftească degrabă la o altă întrevedere însemnată, de prietenul său Știbor, voievodul Transilvaniei. Apoi, la numai câteva zile, sosise și trimisul regelui Ungariei cu o scrisoare către „Strălucitul bărbat, Domnul Mircea, voievodul transalpin...“ arătând că dorea să-l vadă, să se sfătuiască împreună. Craiul adăuga că bucuria i-ar fi și mai mare, dacă Domnitorul va veni însoțit de credincioasa doamnă, soția sa.

Sigismund se oprise la Brașov, întors dintr-o campanie militară întreprinsă împotriva lui Ștefan Mușat, și aștepta primăvara ca să se întoarcă la Buda.

Întrevederea aceasta se sfârșise de curând.

La ospățul dat în cinstea lui Mircea și a doamnei sale, le vorbi de această luptă sfârșită cu bine.

— Uzurpatorul de la Suceava ne-a înlesnit o biruință ușoară. Își teme tronul. Solii ne-au adus o scrisoare de pace dibaci ticluită. Se

declară prieten, vasal, dar împotriva turcilor nu primește să meargă. Povața lui Iagelo.

— Polonia e departe, n-o strâmtorează cu nimic Ildârâmul.

— Așa e, iar Vladislav, ca să ia o hotărâre, trebuie să-i aducă sub ascultare mai întâi pe panii săi. Șleahta[1] e risipită pe întinsul marii Polonii, făcând ce-o taie capul. Nici să n-audă de cruciada pe care domnia mea vrea s-o încropească. Nădejdea ne rămâne la curțile apusene. Soliile noastre au împânzit Europa.

Se opri înveselit de un gând.

— I-am scris regelui Franței și despre domnia ta. Și lui Filip de Burgundia. Hermann de Cilly e nu numai un nobil viteaz al domniei mele, dar și un bărbat plin de istețime. La îndemnul său i-am strecurat regelui Franței câteva vorbe ce o să-l pună pe gânduri, cum că Baiazid s-ar fi fălit că va da calului său să mănânce ovăz în catedrala din Roma[2].

Nobilii maghiari făcură haz de gluma regelui. Mircea nu împărtăși ușurința cu care era cântărită puterea otomană. „Dea Domnul ca zeflemeaua să nu se întoarcă împotriva craiului unguresc“, gândea, în vreme ce ținea paharul său cu vin înălțat în cinstea gazdei. Era așezat în stânga regelui, doamna Mara la dreapta. Aceasta sorbea cu nesaț vorbele de duh ale rubedeniei sale, neștiutoare despre miezul amar al lucrurilor.

— Hrisovul ce-l vom semna mâine, va fi pentru domnia mea un sprijin însemnat, ținu să rostească înainte de a goli paharul, apoi se reașeză. O clipă păru preocupat. Îi vorbi Basarabului cu bunăvoință.

— Domnia ta mă va însoți numai de voi merge în fruntea oștirilor; de voi trimite doar pe gladiferul nostru, vei face la fel. Deocamdată am hotărât a pune la îndemâna voastră un corp de oaste ungurească, în frunte cu iubitul nostru Ștefan de Losoncz.

Mircea îi mulțumi, își arătă deplina încredere în banul Ștefan – o rubedenie a doamnei Mara – pricepând că regele îl alesese într-adins.

— Nu știu când îmi vor îngădui treburile a o face, dar Domnia ta să nu se îndoiască de hotărârea mea: voi coborî munții să alung unealta lui Iagelo de la Argeș. Vom merge împreună, desigur. Ar fi bine să sfârșim treaba aceasta înainte de a se strânge cavalerii apuseni la Buda. O, ce greu se mișcă acești seniori!

— În vreme ce Ildârâmul nu stă cu mâinile în sân. Ce va face oare Veneția?

— La îndemnul papei a făgăduit o flotă. Sosesc neîncetat arme. Credinciosul nostru Știbor se va îngriji ca armele să nu-i lipsească nici Domniei tale. Toate atelierele lucrează aici în Transilvania cu ardoare

pentru Domnia ta. Pârgarii orașelor au tot interesul, drumurile nu mai sunt slobode pentru negustătorii transilvăneni. Brașovul te-a primit ca pe un slăvit biruitor ce ești.

— Într-adevăr, Domnia mea nu va uita cinstirea ce mi s-a adus din partea tuturor.

A doua zi, grămăticul Mihail, din partea Domnitorului, împreună cu cancelarul și palatinul regelui întocmiră hrisovul de înțelegere dintre cei doi, în vederea luptei împotriva vrăjmașului otoman, ce amenința cu cotropirea și țările de la nord de Dunăre. Era în 7 martie, o dimineață zburlită, vântoasă, venită după zile calde și luminoase.

— A cui e baba astăzi? glumi Domnitorul, intrând însoțit de boierii Baldovin și Stoean Glin[3] să întocmească scrisorile de încunoștințare către cancelariile crăiești, despre însemnatul hrisov iscălit de regele Ungariei și Domnitorul Țării Românești.

— A lui Mușat și a lui Iagelor, Măria Ta, îi întoarse gluma grămăticul Mihail.

Făcură haz cu toții. Domnitorul îi ceru nobilului Mihail să citească hrisovul. Acesta începu domol, poticnindu-se când și când la cuvintele latinești mai greoaie, presărate de părtașii maghiari, încât mormăiala sa semăna mai degrabă a litanie.

— Treci la fapte, lasă titlurile!

— Atunci s-o luăm de aici... „ajutați de sfatul baronilor[4] noștri de ambele părți...“ Să le înșir numele, Măria Ta?

Domnitorul făcu o mișcare, îndemnându-l cu mâna. Glasul urma pe același ton.

...„de prietenie și într-ajutorare, împotriva puterii otomane“...

Actul cuprindea și învoiala de care pomenise regele la masă, ceea ce așeza pe cei doi conducători într-o deplină egalitate, deși unul dintre ei, în fapt, nu mai ocupa tronul țării de câteva luni.

— Domnia mea e uluită de o atât de mare bunăvoință, le împărtăși cavalerilor săi gândurile ce-l însuflețeau. L-am judecat oare greșit, ori s-a schimbat odată cu trecerea năbădăioasei și necugetatei sale tinereți? La urma urmei... și nu-și sfârși gândul.

— Să ne vedem de treburi, solii așteaptă să plece.

— Și noi ar trebui s-o facem cât mai curând, Mărite Doamne, îndrăzni logofătul Baldovin. Petrecerile se țin lanț aici și inima noastră nu se ușurează, pentru că ne e mintea într-altă parte.

— Nădăjduiesc că după dănțuiala babelor o să poftească zânele, surâse Domnitorul.

Dar vremea rea mai ținuse aproape o săptămână și nicio caretă nu se urnise la drum. Porniseră călare, cu două zile mai înainte, boierii Gal și Iacov, ducând vestea sosirii către pârcălab și staroste, spre găzduirea oaspeților de seamă și a oștirii banului Ștefan de Losoncz.

*

Alaiul domnesc fu întâmpinat de departe, dincolo de intrarea în oraș, de mulțimea sătenilor români, sași și unguri, veniți din posade și ocoale, de pe feudele nobililor. Sunau trâmbițele, băteau tobele înspre porți, unde se înșirau târgoveții, breslași și negustori, cu calfele și slugile lor. Pârgarii orașului, în frunte cu starostele, se apropiară de careta Domnitorului, pășind solemn, așa cum făcuseră și cei din Brașov, vrând să-l cinstească după datina străbună munteană. Pârgarii Febutin și Martin purtaseră spre el o tavă acoperită cu un ștergar vărgat, pe care se lăfăia mare, crescută, o pâine rumenă, în vreme ce alt pârgar, Cruș, ținea pe o tavă mică un blid sculptat, plin de sare.

— Grâul din care e făcută s-a copt în pământ valah, Măria Ta.

Mircea rupse o bucată. Era caldă, pufoasă, ademenitoare pâinea. Lumina soarelui dogoritor al verilor muntene și seva gliei străbune se adunaseră în ea. Trase adânc în piept mireasma neasemuită. Revăzu cuhnia domnească de la Argeș, țăsturile pe vatra încinsă, cuptoarele, și un dor aprig îl cuprinse după ținutul copilăriei, după muncelele și câmpiile de la poalele lor, după lunca Dunării, după apele iuți, cântătoare, limpezi, ale Argeșului și Oltului, în strâmtoarea munților, după necuprinsul Dobrogei, al mării. Muie bucata de pâine în sare, cu ochii încețoșați, poftind-o pe doamna Mara să facă la fel. Tava fu purtată apoi spre celelalte carete. Boierii români, nobilii sași și maghiari cinstiră și ei datina aceasta.

Străbătură orașul, oprindu-se la porțile cetății. Se aflau acolo pârcălabul cu oștenii săi, vornicul domnesc al ducatului Făgăraș și mulțimea boierilor munteni, refugiați peste munți, al căror număr se îngroșa mereu. Își părăseau domeniile ohabnice mai cu seamă boiernașii, împotriva cărora marii dregători duceau o politică de jefuire, încuviințată de uzurpator și dregătorii teritoriali aflați în fruntea ținuturilor sau județelor, credincioși lui Mircea și de aceea schimbați din slujba lor și prigoniți.

Îl înconjurară la coborârea din caleașcă Nicolae de Ludaș, Alaman, Șerban, Radu lui Stan, Manea, Gherghina, Vâlcu, Drăgan, Vasea, Vladislav, Aga ban, jupan Dragomir de la Segarcea[5] și alții,

bucuroși de învoiala făcută cu regele Ungariei la Brașov.

— Ce mai e nou pe aici? S-a scurs cam multă vreme de la plecarea noastră, le vorbi Domnitorul domol.

Soțiile boierilor o înconjurară pe Doamna Mara. Slugile așteptau pe scară. Printre jupânițe strălucea Anca, fiica boierului Nicolae de Ludaș, printre slujnice, Licsandra, fata aceea care, ocrotită de Domnitor la cererea călugărului Paisie, ajunsese să fie îndrăgită la Curte de toată familia acestuia. Ostașul care făcea de strajă la ușă n-o scăpa din ochi și, spre bucuria lui, nalba aceea albă nu-și mai pleca tulpina ca bătută de o pală vântoasă. Boierul Baldovin îl întreba tot mai des pe Bărbat, dacă și-a ales un naș. Jupan Șerban, capul cetei din care făcea parte acum, un cavaler grozav de isteț în lupta cu sabia, subțire la trup ca un lăstar de stejar, glumea la fel. Oșteanul nu îndrăznea să-l descoase în același chip, ghicind de ce boierul acesta frumos adulmeca cu nasul lui ușor vulturesc mireasma trandafirului ce crescuse în grădina boierului Ludaș. Fecioara ocolea sfioasă privirea de boz copt ce stăruia pe păru-i de aramă lustruită, pe pielea-i fragedă ca petalele narcisei!

— Au mai sosit niște boieri, Măria Ta. Printre ei și Milcul Dănișor și stolnicul Bratei.

Auzind pomenit numele celui din urmă, Domnitorul tresări, dar nu spuse nimic.

— De asemenea, mai multe scrisori. Una dintre ele a adus-o un călugăr de la Tismana.

— De la credinciosul nostru egumen Nicodim! rosti cu bucurie Mircea. Sfaturile preacucernicului mi-au fost totdeauna de folos. Oboseala drumului ne împiedică a strânge în seara aceasta sfatul. Iubiții noștri oaspeți trebuie să fie primiți cum se cuvine. Unde a plecat banul Losoncz?

— Luminăția Sa vrea să întâmpine oștirea împreună cu ceilalți.

— O, în sfârșit, pârcălabe, țările noastre, a Domniei mele și a craiului Sigismund, se însoțesc întru același gând! Dea Domnul să biruim! Unde sunt boierii sosiți? De ce n-au venit în întâmpinarea noastră?

— Să-i cerceteze mai întâi boierul Baldovin! Milcul și Bratei sunt răniți. Unul zice că a fugit de la Cotmeana, celălalt îndrugă verzi și uscate... I-am lăsat în grija călugărului sosit de la Tismana.

Domnitorul păru nemulțumit.

— Johann, omul de încredere al nobilului sas de la Bratilov, a adus o încărcătură de aramă și o pungă cu bani; perperi bizantini6, ducați

de argint de-ai noștri și bani de aramă. Trimite vorbă că ceata lui e înarmată cu cămăși de zale și armuri venețiene și n-așteaptă decât un semn al Măriei Tale să ți-o trimită aici, iar de te-ncumeți să cobori din Transilvania, pe la Jiu, sunt gata să-ți sară într-ajutor și mulți jupani de prin partea locului cu cetele lor; la fel vor face și obștiile sătești, târgoveții. Beciurile Vodiței și Tismanei păstrează hrană îmbelșugată pentru oștirile noastre, morile Tg. Jiului, Râmnicului macină grâul și secara ce vor să ne-o trimită încoace. De la Severin la Argeș – zice Johann – uzurpatorul n-are prea mulți prieteni. Numai între Dunăre și muncele n-au bieții oameni încotro, că sunt între nicovala marilor dregători și ciocanul Ildârâmului.

Pârcălabul îi vorbea în vreme ce suiau scara de piatră spre iatacele domnești.

— Și de la Brăila, veşti bune, Măria Ta. O încercare a oastei dregătorilor hicleni de a o supune a fost oprită cu jertfe mari pentru cei ce au vrut s-o lovească. Trimisul a adus și o încărcătura de pește. Corăbiile sunt păzite ca ochii din cap, spunea el, și calfele lucrează de zor la altele. Primejdia e mare pentru țară dinspre Dârstor și Dobrogea. Azapii și achingii fac mereu prădăciuni, iar hicleanul închide ochii.

— Pentru că nu vrea și nici nu poate să-l înfrunte pe Baiazid! se mânie Domnitorul.

În fața iatacului său se opriră.

— Trimite-mi pe călugăr, pârcălabe! Nu ți-a pomenit nimic de ajutorul cerut egumenului Nicodim în scrisoarea noastră din ianuarie?

— Nimic, Măria Ta.

Chipul prelung păru nedumerit.

Monahul pătrunse în iatac sfios, încovoiat, cu ochii plecați, mormăind cuvinte de binecuvântare.

— Greu drumul până la noi, preacucernice!

— Greu, mărite Domn, greu, dar l-am biruit.

— Ce veşti de la Tismana?

— Bune..., bune. La noi nu s-au pripășit hicleni.

Domnitorul luă sulul din mâna sa, dar îl văzu ferfeniţat, murdar.

— Dar ce s-a întâmplat? Te-a plouat, ți-a căzut în apă? Nu se mai deslușește nimic, o vorbă ici-colo...

Spinarea celuilalt se încovoie și mai mult, mâinile se frământau ascunse în sutană.

— Tâlharii, Măria Ta. După ce m-au prădat, m-au aruncat în vadul Jiului. Cât pe-aci să-mi pierd viața. Am mas ud leoarcă la casa unui

pădurar, bucuros că nu mi-au înșfăcat scrisoarea. Gândul îmi era numai la ea, s-o zvânt. M-au prins frigurile rele, am zăcut...

— Degeaba ți-a fost truda! Degeaba și suferința! rosti Mircea dezamăgit, după o lungă tăcere, cercetând cu luare-aminte sulul. Pe neașteptate se ridică, făcu un semn să-l lase singur. După ce-l văzu plecat pe călugăr se preumblă o vreme îngândurat, din nou apropie scrisoarea de lumina lumânărilor din policandru, apoi chemă la el pe postelnic.

— Aș avea nevoie de medicul sas. Găsește-mi-l degrabă și trimite-l la mine cu logofătul.

Postelnicul fugi tulburat, crezând că însuși Măria Sa avea nevoie de îngrijirile neamțului. Nu trecu mult și pătrunse în iatac boierul Baldovin. Îl găsi pe domnitor citind știrile sosite din țară. Pe unul dintre degetele sale lungi străluci un inel cu piatră mare, rotundă, veche. Dregătorul se întrebă a nu știu câta oară unde-l mai văzuse, căci îl mai văzuse undeva – era sigur de acest lucru. Nu avu vreme să-și scormonească mintea. Voievodul lăsă scrisorile și înălță privirea spre el.

— Stolnicul Bratei să fie supravegheat!

Logofătul păru mirat.

— Călugărul de la Tismana de asemenea!

Aşteptă lămuriri, dar nu veniră.

— Măria Ta, am a-ți da o veste...

Ochii negri se strânseră ușor, expresia feței lungi, slabe, se înăspri.

— Nan Udobă, comisul uzurpatorilor, e acum vistier...

Îngrijorarea pieri deodată de pe chipul domnitorului.

— Urcă tot mai sus hicleanul!

— Lasă-l să urce! se mulțumi să rostească Mircea, chiar vesel de vestea rostită.

Ciudățenia aceasta îl frământa pe logofăt de mai multă vreme și avea să-l frământe din ce în ce mai mult, ca și pe ceilalți boieri din slujba domnitorului.

Note:

1. Nobilimea poloneză.

2. Scrisoarea lui Sigismund către regele Franței cuprinde aceste cuvinte; vezi și „Scrisoarea a III-a“ de M. Eminescu.

3. Hrisoavele Coziei (din).

4. Traducerea din latină. Redat după D. C. Arion: „Hrisoavele lui M. C. B. 1386–1418“.

5. Hrisoavele Coziei; hrisoavele Tismanei.

6. monede de aur bizantine.

Capitolul al IX-lea

TRONUL SĂ MAI AȘTEPTE

Oștile părăsiră orașul Făgăraș la sfârșitul lunii mai. Le însoți o bucată de drum norodul, strigând urale de izbândă către cavaleri și oșteni. Porneau spre o țară îndepărtată, pe un drum ocolit, la porunca Domnitorului Mircea și a celor doi prieteni ai săi, voievodul Transilvaniei și banul Ștefan de Losoncz, vasalul regelui Sigismund, să o scape de sub stăpânirea osmanlâilor. Cel dintâi îi puse la îndemână oștiri, al doilea îl însoțea cu mai mulți nobili maghiari. Țelul voievodului muntean nu fusese împărtășit cu încântare de Sigismund, care ar fi vrut mai degrabă o încercare nouă de a doborî de pe tronul Țării Românești pe uzurpatorul potrivnic lui, unealtă a turcului. La începutul lunii, la porunca sa, nobilul Losoncz se avântase dincolo de munți să aducă la îndeplinire aceasta dorință a stăpânului său, dar urmarea se văzuse. Într-o scrisoare, o recunoștea drept umilitoare și primejdioasă însuși cel vinovat de pripeala aceasta: „Vlahia e pierdută pentru noi, Dunărea căzută în mâna dușmanului...“. Cu drept cuvânt „Terra Transalpina“, cum o numea el, nu numai că nu fusese slobozită, dar pe deasupra turcii, chemați de Vlad, puseseră mâna pe Turnu, zis Nicopolul-Mic. În cetate așezase oșteni de-ai lor, iar mai apoi Baiazid, încurajat de nesocotința și neputința lui Vlad, înșfăcase Dobrogea și Dârstorul, pretinzând că le apără de lăcomia coroanei ungurești.

Pregătirile de plecare se încheiaseră cu un praznic mare. Duminica trecu ca o clipă în sala de ospeție a cetății. Vinul vechi, din ținutul Bălgradului, mare cetate a Transilvaniei, ce în vechime Apullum se chema, și bucatele îmbelșugate, gătite de cuhnia domnească, sporiseră veselia. Domnitorul, cavalerii se prefăceau a nu vedea îngrijorarea de pe chipurile soțiilor, iubitelor, rubedeniilor. Anca de Ludaș lăsă sfiala la o parte și, într-ascuns, mâna ei catifelată o căuta pe a jupanului Șerban, să-i dăruiască talismanul ce avea să-l ferească de iataganul spahiilor. Cu un oftat i-o prinse și o frământă năuc, până ce fata începu să geamă din pricina strângerii. Ochii lui adânci își cereau iertare umezi, și fecioarei îi păru a se oglindi în heleșteul fără fund din curtea părintească, printre frunzele nuferilor. Doamna Țării Românești împărți la sfârșitul ospățului,

împreună cu domnițele și jupânițele, lucruri cusute de mâinile lor cavalerilor maghiari, sași și munteni. Nici oștenii n-au fost uitați. Slujnicele purtară spre cete și pâlcuri coșuri încărcate cu hrană de drum, aduse din beciurile boltite și răcoroase ale cetății. Licsandra îi întinse lui Bărbat o năframă cusută cu râuri de lămâiță. „Să n-o pierzi!“ îi șopti iute. „Și să te-ntorci cu bine!“ Încurajat de vorbele ei, de lumina slabă a faclelor, oșteanul se repezi și o sărută pe tâmplă, ceea ce o rușină într-atât, că fugi fără să se mai uite în urmă. Ascunsă într-un ungher, se așternu pe plâns, nici ea nu știa de ce.

*

Poienile ducatului înfloriseră aromitor. Oștirile străbăteau olatul de la poalele Făgărașului, îndreptându-se spre cel al Bârsei. Tălăngi răsunau tot mai îndepărtate în înserarea ce se lăsa, arătând că turmele și cirezile se trăgeau spre țarcuri și ocoale. Pe ogoare se vălurea meiul și secara, iar pe locurile apropiate de albia Oltului, trifoiul și dughia, inul și cânepa.

După ce hodiniră la Brașov și se întăriră cu oștirea de lefegii strânsă și tocmită de voievodul Știbor, pe care o luă în primire Milcul Voicu Dănișor, Domnitorul dete poruncă de trecere a munților. Smuls din ghearele pretinsului călugăr și ale stolnicului Bratei, acest boier se întremase iute sub îngrijirile medicului domnesc. Bănuiala înfiripată în mintea Domnitorului, de când i se înfățișase în iatac acel monah, o întăriseră veștile primite de peste munți. Licoarea ce i-o strecurase bolnavului, pretinzând că o să-l întărească, nu era decât o fiertură de buruieni adormitoare, vătămătoare pentru minte – cum îl înștiințase în taină medicul sas. Cele petrecute n-ar fi fost date la iveală cu totul, dacă Micul, la povața sasului, nu s-ar fi prefăcut mai departe istovit. Crezând că-i făcuseră cu adevărat de petrecanie, cei doi se sfătuiau fără sfială, de față cu el.

— Uzurpatorul se perpelește ca pe jeratic, Măria Ta, neștiind cum să purceadă la aflarea sorocului de năvală a oștirii transilvănene a Măriei Tale asupra sa, îi dezvăluise Dănișor uimit.

Prinși, legați, aruncați în temnița, își recunoscură vina, cerură îndurare pentru viața lor, împroșcându-l pe uneltitorul Vlad cu blesteme. La puțină vreme, poposi în cetate adevăratul călugăr, cel trimis de egumenul Nicodim, și lucrurile se lămuriră pe deplin. Stolnicul Bratei se însoțise de la bun început cu presupusul monah – tot o unealtă boierească a dregătorilor lui Vlad – să-l prade de scrisoarea și arginții sortiți

Domnitorului Mircea. La hanul unde trăseseră toți trei, nu izbutiseră. Plecați pe urmele sale, îndepliniseră ticăloasa faptă într-o pădurice, apoi se despărțiseră, apucând pe căi diferite, lăsându-l pe bietul schimnic dezbrăcat, legat de un copac, să pună în seama a cine știe ce tâlhari prădăciunea. Obosit și înfometat, stolnicul căuta o casă de român. Nu numai că n-o găsise, dar se pomeni pe neașteptate cu o săgeată în picior. Fusese jefuit, la rându-i, de hainele sale scumpe și de punga cu arginți. Tâlharii, de astă dată unii adevărați, îl părăsiseră însângerat, doborât la pământ. Așa-l găsise Dănișor, care se strecura furiș către cărările munților. Milos, încrezător, îl purtase în cârcă până la sălaș, cerând găzduire în casa unui dulgher. Nu se urnise de la căpătâiul lui până nu-i văzuse tăietura spre vindecare. Se pregătea de drum, să se pună în slujba Domnitorului Mircea cât mai degrabă.

— O să vin și eu îndată ce m-oi întrema, gemuse Bratei, prefăcându-se slăbit, dar nici n-apucase celălalt să iasă bine pe ușă, că sărise din pat, cu arcul și tolba cu săgeți ale dulgherului, pornind pe urmele sale. Îl ajunsese pe Dănișor la un pârâu. Dintr-un stufăriș slobozise spre el una după alta câteva săgeți. Gâfâia, se îneca de atâta alergătură, dar truda nu-i fusese degeaba. Dănișor era mort. Căzut cu fața în jos în apă! Unda pârâului se înroșise. După isprava-i spurcată, pierise fără urmă.

*

Câțiva viteji porneau să cerceteze dinainte drumul – îndrumați de tânărul boier Șerban – purtând trâmbițe și tobe cu care se da semnalul de primejdie. Grosul oștirii venea pe urmele acesteia. Străbăteau locuri povârnite, înguste. Muntele mai păstra zăpada groasă pe creste și în unghiurile dintre culmi. Călărimea, deși împărțită în trei pâlcuri – al dregătorilor munteni în frunte, în mijloc husarii, urmați de curtenii mai vârstnici – se strecurau greu pe cărările întortocheate, înșiruită pe cai falnici, dar neînvățați cu pragurile stâncoase, ducând pe spate povara seniorilor împlătoșați de război, cu cămăși din fir de fier, armuri apăsătoare, coifuri metalice, genunchiere și apărători la încheietura mâinilor și la glezna picioarelor, sabia la șold și lancea în teaca șeilor. Pedestrimea, înarmată cu sulițe, arcuri și tolbe cu săgeți, având atârnate de umăr scuturile de apărare – din lemn acoperit cu piele, ca cele tătărești – se așeza degrabă în ascunzători de steiuri, până ce sosea porunca de înaintare.

Urcușul se sfârși. Înainte de a coborî, oștile se hodiniră, alcătuind

pe plai tabără în care maseră câteva zile. Domnitorul, însoțit de dregători de-ai săi și străini, cercetară stricăciunile, împărțiră porunci cum să fie orânduită din nou oștirea. Caii vătămați aveau să fie întorși la Brașov împreună cu oștenii îmbolnăviți.

La poalele munților întâlniră o turmă de oi. Ciobanul nu se zărea nicăieri. Câțiva voinici plecară să-l caute. Îl găsiră ascuns împreună cu doi feciori ai săi, oameni zdraveni, spătoși, în desișul pădurii. Aduși în fața Domnitorului, așteptau întunecați, cu fălcile încleștate, hotărârea acestuia. Jupan Manea izbuti să-i smulgă celui bătrân câteva vorbe. Îi gonise de lângă turmă și zăvozi de teama oștirii străine.

— De lupi și de tâlhari să vă înfricoșați, oameni buni, nu de oștenii Măriei Sale, le strigă boierul.

— Hei, bietul! oftă moșul cu obidă, bâțâind din cap cu neîncredere. De mult s-o fi prăpădit fiul lui Radu Negru-Vodă!

Domnitorul surâse.

— Cine ți-a dat, păstorule, vestea aceasta?

— Apăi nimeni, mintea mea socoate așa, că de trăia, cum să-l lase inima să pribegească la străini și de țară să n-aibă habar? S-aleasă paragina de moștenirea Basarabilor! La Curte, huzur boieresc, la Turnu, pe Dunărea noastră Ildârâmul, în Țara lui Dobrotici și la Dârstor numai osmanlâi, de nu mai încăpem nici noi bacii cu turmele de ei.

— Într-acolo se-ndreaptă Măria Sa, și slobode vor fi iarăși olaturile de la marea cea mare! vorbi Călin din Scareiul Făgărașului, frate cu egumenul Stanciul, nobili amândoi de-ai Basarabului. Te pleacă, netrebnice moșneag, în fața Măriei Sale, și cere-i iertare de vorbele necredincioase ce ți-au ieșit din gură!

Ciobanul, îmbrâncit, căzu la picioarele lui Mircea. Fiii se lăsară singuri la pământ, luminați dintr-o dată la față. Domnitorul se aplecă să-l ridice pe bătrân, mustrându-l pe cavalerul pripit în judecată.

— Domnia mea altcum socoate! Sunt cuvinte grăite întru adevăr! Te du la treburile tale, păstorule, și de va întreba cineva dacă văzut-ai o oștire numeroasă să zici că nu, dar în inimă să râzi, pentru că mâinile Domnitorului Mircea te aridicară și tot Domnia mea va aduce din nou slobozenia ce o avură aceste pământuri, direptatea și pacea!

Abia atunci crezu moșneagul și sughiță a plâns.

— Ți-i dau pe amândoi feciorii, Mărite Doamne! Călăuze mai bune n-ai să găsești, de n-or fi buni oșteni, că de mici îi port după mine spre toate olaturile. Țara lui Dobrotici o știu ca liniile din palmă. De vreți s-ajungeți la Brăila, s-o țineți pe apa Teleajenului, spre vadul Buzăului.

Înspre Câmpulung de apucați, să ocoliți drumul cel mare, că-ntr-acolo mergea, pesemne, o oștire a Vladului. Întâlnirăm acum două nopți niște ortaci ascunși cu rămășița turmei nespârcuită de împlătoșați. Numai sudalme și tânguiri țâșneau din gura sărmanilor? De-aia-nțepenirăm și noi în tufe, că ziceam c-or fi tot hiclenii și ne-ar tăia și firul vieții.

După ce opri pe unul dintre feciori, Domnitorul ținu sfat de război împreună cu dvorenii1, să hotărască ce au de făcut.

— Dacă am merge pe urmele oștirii, zic și eu ca domniile voastre, că apucată din spate am nimici-o, dar cugetul nu mă lasă să sfârtecăm viteji de-ai țării cu nemiluita, pentru o mână de boieri spurcați.

— De nu, să aflăm măcar încotro se îndreaptă, ce are de gând să săvârșească.

— Țelul Domniei mele nu s-a schimbat, de aceea ne vom urma calea. Nădăjduiesc că dregătorii uzurpatorului n-o să cucerească Transilvania, glumi Mircea. Tronul să mai aștepte, slobozenia țării înainte de toate! Unde sunt muntenii, să nu poftim noi, avem vreme pentru asta, încheie el sfatul, dând apoi poruncă de urnire înspre Teleajen.

La Brăila, Domnitorul hotărî popas lung, după ce ascultă sfatul pârcălabului. Oștirea fusese întâmpinată de garnizoana munteană cu chiuituri. Apoi se apucară de rânduit mulțimea corăbiilor. Solii cetății se împrăștiară spre dregătorii olaturilor dobrogene, ducându-le cuvânt de taină, ocolind posturile otomane. Chefaliile îi rămâneseră credincioase lui Mircea, fără să arate pe față acest lucru, de teama iataganelor. Dobrogea cunoscuse cruzimea sălbatecă a achingiilor și azapilor celor dintâi sultani, suferea acum nu numai prădăciunile, dar chiar stăpânirea păgânului. Fusese cucerită și eliberată în mai multe rânduri de Basarabi. Cu doi ani în urmă Dârstorul căzuse prin înfometare. Populația din cetate se predase învingătorului după ce făgăduise că le dăruia la toți viața, dar biata adunătură fusese spintecată numaidecât, fără să scape un copil ori vreo femeie. În anul următor urgiei acesteia, Mircea descotropise nu numai Dârstorul, dar și întreaga Dobroge, dând prinșii în mâna chefaliilor.

O parte din oștire coborî spre Dârstor, în corăbii, pe Dunăre, în vreme ce restul, cu toată călărimea, se strecura într-acolo pe uscat, ocolind smârcurile.

Corăbiile se opriră într-un anume loc, nu prea departe de cetate, să aștepte restul oștirii. Dinlăuntrul Dobrogei se mișcau spre același punct căpeteniile chefaliilor, cu pâlcurile și cetele lor, ascunse prin stufărișuri, înaintând doar noaptea. Cetatea trebuia cuprinsă prin surprindere. Numărul ostașilor turci din garnizoană, copleșit de al muntenilor, făcea cu

neputință păstrarea Dârstorului, dar ienicerii și spahii le puteau veni într-ajutor, și Domnitorul urmărea să-l recucerească fără pierderi mari de oameni. Porunca merse și către căpeteniile dobrogene, să nu hărțuiască nicăieri posturile de pe întinsul câmpiei ori de la marginea Deliormanului. Dârstorul luat, Țara lui Dobrotici era ca și slobozită.

Atacul fu dat noaptea, atât dinspre uscat cât și de pe corăbii. Garnizoana se pomeni lovită de bolovani, asediată de scări, țintită de săgeți, orbită de șomoioage aprinse, străpunsă de lănci, sulițe, spintecată de săbii.

În zori, prinșii fură mânați pe Dunăre, trupurile ucișilor azvârlite în undele adânci, care le purtară spre mare. În cetate se orânduiră toate ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, străjile muntene împărțindu-se pentru veghe, noul pârcălab, boierul Manea, alegându-și oștenii pentru garnizoană, din rândul dârstorenilor și al celorlalte căpetenii dobrogene.

Când aflară numele cuceritorului, osmanlâii goniră către pașalâcurile de la miazăzi. Oștirea lui Mircea le împuținâ numărul prin hărțuială, îi urmări, pătrunzând adânc în olaturile stăpânite de Baiazid, ce fuseseră odinioară ale țaratului bulgar.

Petrecu vremea în Dobrogea până către mijlocul lunii iunie, întărind posturile chefaliilor, învățând oastea acestora cum să lupte cu păgânul.

— Să nu vă stoarcă vlaga făloșenia acestei biruințe! Baiazid are oști bune. Ienicerii și spahiii lui se mișcă ușor, lovesc iute, diavolește. Nu mai risipiți ducații pe armuri venețiene! Domnia mea are de gând să facă la fel. Călărimea noastră se răsucește greu în ele, caii ostenesc repede. Să luăm aminte ce are bun dușmanul, pentru că izbânda va fi de partea oastei celei mai iuți și mai iscusite, nu de partea celei mai numeroase.

Ajunsă din nou la Brașov, oștirea fu întâmpinată cu flori, sărbătorită. Biruitorii aflară însă o veste uluitoare. În lipsa lor, o oaste regală, pironită la Posada, fusese lovită pe neașteptate de dregătorii uzurpatorului muntean și zdrobită, lucru ce-l făcea pe Sigismund de Luxemburg să turbe, să se jure că va coborî munții, și din pulberea lăsată în urmă-i nu se vor ridica mulți boieri valahi. Dar nobilii transilvăneni și maghiari știau că după ce îi va trece furia, va uita și de jurăminte, lăsându-se îmbătat de cine știe care alt vis de mărire, lucru ce se întâmplă, când primi scrisori cu vești bune de la regele Franței și de la numeroșii duci germani care doreau să ia parte la cruciada sa.

— Măria Ta, știu acum cine se afla printre dregătorii din oastea lui Vlad, îi vorbi la câteva zile logofătul Baldovin lui Mircea.

Domnitorul privea prin fereastra înaltă a iatacului interiorul curții, luminat la ceasul acela de un soare arzător. Nu se întoarse, nici nu întrebă cine.

— Nan Udobă a izbit și el garnizoana maghiară de la Posada!

Trupul Domnitorului își pierdu arcuirea, înțepenind. Dar numai pentru o clipă. Se răsuci de la fereastră și străbătu cu pași domoli încăperea, căzut pe gânduri.

— Acest lucru să rămână o taină între noi, boierule, rosti încet.

Mâna dreaptă învârtea ușor inelul cu piatră mare, rotundă.

— Mai cu seamă, să nu ajungă această știre la urechea regelui.

Logofătul plecă înciudat pe el însuși că nu izbutea să prindă nici acum firul purtării neînțelese a Basarabului.

Prin iulie, însă, Sigismund își reaminti de rușinea de la Posada și, socotind că erau prea de tot două înfrângeri suferite de la valahi în același loc, fără să-l înștiințeze pe Mircea, cu care încheiase învoială în acest scop, străbătu munții să-l pedepsească pe cutezătorul Vlad. Înfrântă în locuri prielnice lui Sigismund – fiind luată și pe nepregătite – oștirea dregătorilor munteni se retrase către cetăți, lăsându-i regelui cale liberă spre Dunăre. Sfătuitorul acestora, Nan Udobă, gândea că nu i-ar strica țării dacă osmanlâii ar fi alungați de acolo, având grijă să nu rămână nici ungurii prea mult. Într-adevăr, regele coborî nestingherit spre Turnu. Ar fi fost un punct de sprijin pe marele fluviu pentru cruciați. Îmbătat de izbânda avută și pornind în iureș necugetat, săvârși ceea ce, punând la cale cu strategia-i știută, n-ar fi înfăptuit: cuceri Nicopolul-Mic. După ce așeză acolo o garnizoană ungurească, se pregăti să lovească însuși Nicopolul-Mare, de pe malul vecin, dar nobilul Cilly, văzând în ce stare se afla cetatea cucerită – care dacă ar fi rămas în ruină primejduia viețile castelanilor și oștenilor dintr-însa – îndrăzni să-i atragă luarea-aminte și să-l sfătuiască să aștepte mai întâi să fie dreasă și întărită. După înnoirea cetății, își schimbă gândul. Dorea acum să-l reîntâlnească pe uzurpator. Făcu cale întoarsă spre inima Țării Românești, dar prevenind acest atac, dregătorii, orânduiți cu oastea deasupra unor văi înguste și prăpăstioase, zdrobiră și de astă dată pe a regelui.

— Greșelile lui Sigismund mă pun pe gânduri, îi scrise voievodul Știbor lui Mircea. S-a dus nu spre folosul nostru, al Domniei tale mai cu seamă, ci mai degrabă pentru al lui Vlad. L-a întărit, cum s-ar spune, în scaunul lui!

La mâhnirea aceasta, arătată de prietenul său, Mircea răspunse cu vorbe de încurajare:

— Câtă vreme Turnu va rămâne în mâinile garnizoanei așezată de el acolo, Domnia mea nu poate decât să se bucure. Lupta noastră o ducem împotriva otomanilor și numai a otomanilor! Ce n-a priceput Iagelo, pare a înțelege regele Ungariei și mai mult nu doresc.

— Hm! făcu Știbor pe gânduri, după ce citi aceste rânduri. Mi-e teamă că se pripește, nimic nu alcătuiește cu temei.

Note:

1. Curteni în costume ostășești.

Capitolul al X-lea

SCHIMBĂTOR CA VÂNTUL

După câteva zile de ploaie măruntă, cețoasă, ce încleia inimile, trupurile, pisăloaga curgere se preschimbă în zloată.

Fulgi mari se aninau în spinarea gârbovă a copacilor desfrunziți, rostogolindu-se apoi apoși pe coaja neagră, ca niște lacrimi. Ochiurile bălților clipeau mioape. Suflul vântului zvântă stejărișul, care se înfășură curând în mantie albă. Pământul se încreți, se întări, apa prinse pojghiță și încăpățânata năvală, ciuruită de sus, se strânse într-un strat de o palmă. Străjile presărau pașii lor de veghe de-a lungul zidurilor. Când se întorceau din rond nu-i mai aflau. Cărarea, descotropită către drum, pierea și ea, calea spre cetatea tăcută părând pierdută.

La al doilea rond, descoperiră niște călcături de uriaș, dar omul nu se zărea nicăieri. Nu-l găsiră nici la poartă, unde-l căutară cu feștile. Ortacii de acolo deteră din umeri nedumeriți: nu poposise nimeni. „Ei drăcie!“ Înconjurară zidurile, luminând netezimea lor până spre creste. Auziră chemarea străjilor dinlăuntru. Se buluceau înspre locul acela oșteni cu pasul iute, azvârlind vorbe învălmășite și parcă icnite de luptă. „Hei, ce se-ntâmplă acolo?“ Niciun răspuns. Fugiră spre poartă. Lucrurile se lămuriră, văzând o namilă prăvălită, cu mâinile legate. Pătrunsese în cetate într-ascuns, biruind înălțimea zidului cu ajutorul unei frânghii. Namila încolțită – un om bărbos, cu o căciulă țuguiată cât o claie de fân – nu zicea două, ca și cum ar fi fost mut. De sub zeghea desfăcută, atârna o bucată de cojoc sfâșiat. Dând peste jungherul ce-l purta la șold, straja fluieră uimită:

— Putea să spintece pe careva!

— O iscoadă de-a hiclenilor.

Îl puseră pe picioare ca pe un copac doborât, îmbrâncindu-l spre post. Omul se încovoia sub lovituri, fără un geamăt. Dat în primirea căpeteniei străjilor, fu aruncat într-unul din beciuri pentru a fi cercetat în zori de pârcălabul cetății.

Din toamnă, când tot într-o noapte răsăriseră la poarta cetății niște boieri fugiți de la curtea din Argeș, străjile nu mai fuseseră tulburate în îndeletnicirea lor. Din porunca boierului Baldovin, fugarii nu mai erau

opriți la Făgăraș, ci trimiși la Brașov voievodului Știbor să-i țină sub supraveghere. Tot acolo se aflau închiși și stolnicul Bratei și boierul Subaș – cel pitulat într-o sutană de călugăr – veniți să afle gândurile voievodului Mircea și, dacă aveau prilej, să-i ridice chiar viața.

Nicio încrâncenare de oștiri nu mai avusese loc. Trecuse toamna, iarna se sfârșea și ea. Vremea aceasta, Domnitorul o petrecuse împreună cu familia și curtenii la Făgăraș, așteptând primăvara unor bune prilejuri, schimbând scrisori cu Sigismund și cu Știbor, care pregăteau cruciada, îmboldindu-i tot mai stăruitor pe seniorii apuseni să se înfățișeze la Buda. Baiazid se retrăsese și el peste strâmtoarea mării, în Asia-Mică. Înainte de a părăsi Europa cea bântuită de crivățul iernii, întări pașalâcurile, trimise scrisori de prietenie lui Iagelo și ducelui Vitold, lui Ștefan Mușat. Vasalii din Balcani răsuflară ușurați după plecarea lui, dar aflară din gura iscoadelor grecești că Ildârâmul nu sta cu mâinile în sân, știind ce i se pregătea din apus, ci încropea oști noi, făurea arme, instruia pentru luptă oștenii. Se temea să nu se unească până la urmă toți câinii de ghiauri împotriva sa. Că umblau doar zvonuri, ori că răul scormonea într-adevăr inimile lor ticăloase, el trebuia să preîntâmpine primejdia. Iscoadele sale îi aduceau vești tot mai neplăcute. Bizanțul avea de gând să i se miște în spate; de pe mare, puternica flotă a Veneției putea vărsa oștiri însemnate; Dunărea, de asemenea, înlesnea dușmanilor aducerea de luptători pe corăbii, ca să-i deșarte în preajma cetăților turcești de pe malul drept; țarii bulgari, cnejii sârbi, vasalii săi îi erau cu adevărat credincioși? În prietenia Țării Românești nu se putea bizui, câtă vreme Mircea era viu și avea la îndemână cavaleri destoinici și oștiri aliate.

Pe omul prins, dat în stăpânirea pârcălabului, nu-l mai văzu nimeni. Temnicerul nu-l primise în beciurile cetății, la Brașov nu fusese pornit, judecată nu se ținuse asupra făptașului. Întrebat de boieri, pârcălabul își pecetluise gura. De altfel, multe n-ar fi știut să le spună. Doar că Domnitorul se arătase nespus de bucuros după ce vorbise în taină cu omul.

Abia în vară se ivi din mădularele de piatră ale cetății, în straie ostășești, rânjind cu gura lui mare, călcând legănat, ca un urs, însoțit de un oștean din toiul[1] boierului Baldovin, un muntean gureș și sprințar ca un brabete, pe nume Bărbat. Altădată îl văzură schimbând vorbe cu Licsandra, dând din capul lui mare – ca de bour moldovenesc – domol, a mirare.

Voievodul Știbor sosi pe neașteptate la Făgăraș. Cetatea rămase

luminată până târziu după miezul nopții în aripa care adăpostea locuința domnească. Vorbe de taină se schimbau acolo, pline de amărăciune.

— Ocara aceasta îmi pare ticluită. Nu e cu putință! Pizmaș să fie? Mă străduiesc să-i ghicesc plămada. Măria Ta a fost mereu biruitor, el nu... Să și-l ia pavăză pe Vlad, pe slăbănogul acela?

— Cred că nu pe el îl vrea cu adevărat, ci oastea Țării Românești, rosti Mircea.

— Oastea fără iscusința Măriei Tale e ca un trunchi fără cap. Nestăpânit și schimbător îl știam, dar nu și într-atât de necugetat. Vorbele ce zici că i le-a întors uzurpatorul prin solii trimiși, trebuie că-l ard ca jeratecul. Hm! Mereu Iagelo biruitor! Doar un semn face și are vasali cu nemiluita! Stă liniștit pe tronul lui, nu-i pasă de Europa și pune bețe în roate, când firesc ar fi să meargă cu noi.

Știbor rămase în jilțul lui ca împovărat. Deodată înălță capul și îl privi pe prietenul său iscoditor.

— Da, să nu fie cu adevărat o ticluială; Măria Ta să-și piardă încrederea, să nu mai ia parte la luptă...

— Domnia mea ar dori din inimă să fie așa, dar prea cucernicul Paisie n-a grăit decât adevărul prin gura omului ce mi l-a trimis! E tăinuitorul ascunzătorilor noastre de la Curtea Domnească din Argeș, și dintr-un loc anume a putut auzi tot ce s-a rostit în acel Sfat. Solii regelui cerșeau cu adevărat prietenia lui Vlad și a dregătorilor.

— Îmbăierată mi-e inima! gemu Știbor.

— Fățărnicia lui are două fețe, ca monedele, grăi Mircea, ridicându-se. Se îndreptă spre un sipet, de unde se întoarse în mână cu o scrisoare. I-o întinse celuilalt.

— De la Sigismund? se miră Știbor.

— Umblă după doi iepuri. Am primit-o acum două săptămâni.

— De obicei când umbli după doi... Ce are de gând Măria Ta?

— Să-mi unesc oștirea cu a Domniei tale. Cât despre cea de peste munți... te rog să crezi că bucuria mi-a fost mai mare decât întristarea! Am acolo slujitori credincioși...

Celălalt nu pricepu ce vroia să spună.

— La Buda mergem?

— N-ar avea rost s-o apucăm către apus, când apusul trebuie să vină spre răsărit.

— Grăiești cu înțelepciune. Să ne vedem de treburile ostășești până se vor aduna, până se vor urni cavalerii. N-ar fi rău, însă, să cunoaștem cu cine ne vom însoți.

Privirea Domnitorului scormoni în a lui Știbor.

— Doi boieri să dea Măria Ta, tot doi și eu. Vor cutreiera tabăra seniorilor adunați la Buda, dar și oștile strânse la Timișoara.

Mircea îi surâse cu prietenie, dând din cap că primește.

Peste câteva zile, jupan Șerban își luă rămas bun de la Anca de Ludaș, pornind spre Buda. Îl însoțeau doi nobili transilvăneni, unul maghiar și altul sas și grămăticul Mihail, care se descurca și el în mai multe graiuri. Spre surprinderea lui, în afară de Bărbat și alți câțiva oșteni, pârcălabul îl împărți în mica ceată ce-i însoțea pe cavaleri, din porunca Domnitorului, pe Stancu clopotarul, ajuns și el, nu se știe cum, în cetatea din Făgăraș. Când îl văzu, își pipăi fără să vrea gâtul.

— Ssă trăiți! ieșiră, ca opintite în ghinduri, vorbele din gura uriașului, văzând chipul cavalerului închiondorat.

— Cu un asemenea însoțitor teama va trece de partea tâlharilor, râse unul dintre cancelarii lui Știbor.

Licsandra sta deoparte, așteptând sfioasă să se îndepărteze înaltele fețe, ca să împartă lui nen-so Stancu și lui Bărbat legăturicile pregătite.

— O să vedem lumea cu ochii, râse clopotarul spre ea.

— Și o să-ți aducem daruri de nuntă, azvârli înainte de plecare Bărbat, privind-o galeș.

Note:

1. „toi“ sau „temei“ – corpul principal dintr-o oaste. În cumană = tovărășie.

Capitolul al XI-lea

MARII SENIORI APUSENI

Buda era înțesată de seniori. Oștirile, după un popas de odihnă, luau calea spre Timișoara, pentru tabără.

Solia trimisă de Mircea și de Știbor fu primită cu mare cinste, Sigismund vrând pesemne să-și potolească în felul acesta neliniștea, mustrările.

Capitala regilor unguri, așezată pe malul Dunării, fusese ridicată pe ruinele unui oraș roman distrus de Atila, în înaintarea lui spre apus. Mulțimea locuitorilor o alcătuiau neguțătorii, breslașii, meseriașii mici, negoțul fiind înfloritor într-o cetate așezată în calea corăbiilor ce suiau și coborau fluviul. Fiecare țeh[1], cu un maistor în frunte, își alegea patron un sfânt și la sorocul acestuia breasla se strângea să petreacă, încât orașul părea mereu în sărbătoare.

Așa-l găsi solia, dar pricina era alta, una însemnată, prilej pentru toată suflarea să iasă pe străzi: sosirea cavalerilor englezi, sub căpetenia marelui duce de Lancaster. Dintr-o puternica familie de feudali, coborâtoare din fiul Regelui Eduard al III-lea al Angliei, Ioan, se pregătea să ia din nou tronul, luptând împotriva altei puternice familii pretendente la coroană, a York-ilor. Jupan Șerban și însoțitorii săi aveau să-l cunoască la ospățul regelui Sigismund, chiar în seara aceea: un roșcovan zdravăn, cu ochi spălăciți, fără gene, pe blazon cu o roză roșie.

Craiul Ungariei închină paharul său pentru Henric de Lancaster, ruda ducelui, cu urarea să-l vadă cât mai degrabă conducând oastea engleză în lupta împotriva păgânătății. Englezul clipi nemulțumit, crezând că vorbele lui Sigismund de Luxemburg aveau un tâlc în privința războiului dintre Franța și Anglia care, început cu cincizeci și nouă de ani în urmă, nu se mai sfârșea.

De față, la acel ospăț, se afla și ducele Burgundiei, care mormăi la fel de nemulțumit pentru închinarea făcută de rege. Ducatul din răsăritul Franței, Burgundia, da de furcă regilor Franței, din pricina semeției seniorilor săi, dar în clipa aceea Filip se considera trimisul Franței și nu gusta nici marea cinstire ce i se făcea englezului, nici șiretenia unui urmaș al angevinilor.

Frederic, burgravul de Nürnberg, și castelanul său, Hans, surâdeau batjocoritor. Cavalerul Leinhart Richartinger, așezat lângă jupan Șerban, schimbă câteva cuvinte cu vasalul său, Hans Schiltberger, peste masă. Boierul Mihail, în dreapta acestuia, nu-i putu tălmăci lui Șerban spusele comesenilor, fiind împiedicat să audă ce-și vorbesc de râsul zgomotos al lui Hermann de Cilly. Căci seniorii se întreceau în povestiri despre isprăvile oștilor, îmbrobodindu-se unii pe alții, fălindu-se, întorcându-și ifosele îndoit. Istețul Cilly îi îmboldea într-adins, discuția părându-i îmbietoare. Sigismund nu încerca nici el să le potolească zelul, dimpotrivă, îi ațâța, nădăjduind că se vor întrece la fel și pe câmpul de bătaie.

Întărâtarea cavalerilor ajunse să-l necăjească, părându-i searbădă, astfel că ținu apoi să-i dezmeticească. Faptele de cruzime ale osmanlâilor, mai vechi și mai noi, răsăritul le cunoștea bine, dar apusul de loc. Pentru că se aflau la un ospăț, le înfățișă privelișteа de groază pe care emirul Umur din Smirna le-o pregătise localnicilor de la gurile Dunării, după prădăciunile înfăptuite în acele ținuturi, ca să le fie de spaimă și spre supușenie.

— Un prânz de pomină, iluștri domni! Azapii și achingii lui Umur s-au ospătat cu carnea friptă a robilor mai grași luați în acea crudă năvălire.

— Curată barbarie! protestă ducele de Lancaster.

— Sălbăticie de primitivi! se arătă indignat și dezgustat ducele Burgundiei.

— Într-adevăr, într-adevăr, aprobă burgravul de Nürnberg.

Vociferau cu toții. Sigismund le pândea chipurile cu un surâs ascuns. Același surâs îl aveau și solii munteni și transilvăneni. Apoi regele deslegă șarada:

— Vă înșelați cu toții, domnii mei! N-a fost decât o înaltă viclenie a lui Umur.

— Cum viclenie? se necăji Lancaster.

— Să întărească spusele mele cavalerul Șerban, trimisul Principelui Mircea, căci pe meleagurile principatului său s-a petrecut așa-zisa cumplită întâmplare.

Fețele buimace de băutură, aprinse de focul discuțiilor, se întoarseră spre capul bălai al cavalerului valah. Ochii lui îi privea surâzători și în același timp zeflemitori. Le vorbi curat românește, dar nu fu înțeles decât de florentinul Filippo Scolari, viteaz cavaler în slujba lui Sigismund, neîmpăcat vrăjmaș al otomanilor, pe care regele își pusese în

gând să-l facă comite al Timișoarei. Cetele românești din Banat, date sub oblăduirea lui, îi ziceau Pippo Spano și îl îndrăgeau pentru că le învățase iute limba. „Cum să n-o învăț, dacă seamănă cu a mea?“ – le vorbise el vesel. Era un cântăreț neîntrecut și țopăia la dans amestecat printre oșteni, dar nici în mânuirea săbii nu-l întreceau mulți seniori.

Tălmăci în felul acesta spusele valahului.

— Într-adevăr, o înaltă viclenie, cum a grăit măritul rege! Căci, într-ascuns, Umur a fript berbeci, iar prinșii i-a trimis peste noapte în Asia Mică.

O clipă domni tăcerea, apoi hohotele se rostogoliră în cascade din ce în ce mai povârnite.

— Așadar, nu sunt mâncători de oameni? întrebă Lancaster.

— Dar nici viața nu le-o lasă când le cade vreun prins. La Cârmen, în ’71, cnejii Ugliesa, un macedonean, și Vulcașin, un sârb, au ales moartea, decât să cadă în mâna lui Murad; pe toți cei dinaintea lor îi spintecase mâna călăului. În ’89, la Kossovopolje, Lazăr, cneazul sârb, prins de același Murad, fu ucis în fața feciorului său Ștefan.

— De teamă, acesta i s-a supus urmașului său, Baiazid, îi plătește peșcheș și pe deasupra i-a dat-o pe soru-sa, Maria – o, ce fecioară mândră! – de nevastă. Îl însoțește în toate luptele împotriva creștinilor.

Mai multe glasuri îl numiră pe Ștefan spurcat, ticălos, zdreanță a cavalerilor.

Povestise Șerban, îi luase vorba regele, iar acum tăceau amândoi, lăsându-i pe marii seniori să rumege cumplitele fapte, să tragă învățătură. Cel mai aprig striga ducele de Lancaster. Cunoscând prin ce viclenii și ucideri se sfâșiau între ele familiile York și Lancaster, burgravul de Nürnberg puse deodată această întrebare:

— Cunoaște cavalerul rozei roșii cum a pus mâna Baiazid pe sultanat, după ce Murad a fost ucis de viteazul sârb Miloș Obilici?

Ducele ridică din umeri supărat.

— Domnia mea, când nu luptă, merge la vânătoare, iar când se întoarce la castel, petrece sau iubește.

— La Kossovopolje îl ucise sârbul pe Murad, cu pumnalul. Doi fii ai sultanului luptau acolo. Fratele mai mare căzu răpus de cel mic, Cain, adică Baiazid, zis și Ildârâm... Așa că lasă-l în plata Domnului pe nefericitul de Ștefan Lazarovici!

— Ba eu zic că de aceea ne aflăm aici, cavalere, ca să-l pedepsim pe ticălos, după ce mai întâi vom sfârși iute cu asiaticul. Bieții aceia cneji n-au avut la îndemână oștirile noastre...

— Chiar așa! strigă ducele de Burgundia. Cavalerii noștri îi vor veni de hac Ildârâmului!

— După care nu ne-ar strica o preumblare prin... Bizanț, râse cavalerul Leinhart Richartinger.

După ospăț, jupan Șerban răsuflă cu obidă:

— O vavilonie, domniile voastre.

Însoțitorii aprobară din cap cu tristețe.

— I-om vedea și la luptă, curând.

— Cu asemenea necunoscători ai istețimii lui Baiazid, mi-e teamă că n-om ieși bine! vorbi maghiarul.

— Rămâne acum să-i cunoaștem și pe oștenii înălțimilor lor, adăugă sasul, cu gândul la drumul ce trebuiau să-l facă la Timișoara.

Aveau să se lămurească și asupra acestui fapt.

În hanul unde traseră se împestrițau cavaleri și viteji din toate ducatele Europei apusene: francezi, burgunzi, germani, englezi; ici-colo răsăreau printre ei italieni, unguri, români bănățeni, germani din ținut.

— Altă vavilonie! rosti jupan Șerban, ridicând din umeri descumpănit. Cine o să pună sub ascultare turmele astea? Le trebuie un singur păstor ca să izbândim, dar nimeni nu se îngrijește să le împartă cum s-ar cuveni, în turme de oi, de capre, de porci, fiecare cu oierul, căprarul, porcarul său, care să dea seamă de numărul behăitoarelor, grohăitoarelor...

Râsul boierului Mihail îl stânjeni.

— Pe bună dreptate! se încăpățână el să-i lămurească. Pedestrimea să meargă cu pedestrimea, să fie una, călărimea cu călărimea. Tabără e asta? Cine-i povățuiește cum trebuie să lupte cu otomanii? Toate oștirile sunt lăsate de capul lor. Marii cavaleri petrec la Buda, vasalii aici. O adunătură de desfrânați![2]

Întâlniseră, într-adevăr, pe străzi, cete gălăgioase, băute, cutreierând orașul la întâmplare, împleticite, sprijinite de ziduri. La han, prin crâșme, cavalerii, sutașii țineau pe genunchi târfele culese în drum ori răsărite la venirea lor ca ciupercile după ploaie. Alții erau țintuiți la jocul cu zarul, ospătându-se în lege, cerând într-una băutură. Chefurile începeau în zori, se sfârșeau tot în zori. Se găseau mulți care îndurau acest chin al desfrâului câteva zile în șir. După vorbele aruncate îngăimat, cu guri îmbăloșate, se înțelegea că veniseră purtați de râvna petrecerilor deșarte, a îmbogățirii din jafuri, a împăunării cu aventuri nemaipomenite, cu biruințe mincinoase.

Solia rămase vreme de o săptămână la Timișoara, nădăjduind să

găsească nişte oameni de ispravă cu care să înjghebe un lucru trainic, dar nu fu chip, şi necăjiţi de cele văzute trimişii părăsiră Banatul, îndreptându-se spre Făgăraş.

Note:

1. Breaslă.
2. Aşa sunt descrişi de cronicile vremii.

Capitolul al XII-lea

ÎNCRÂNCENAREA A DOUĂ OȘTI FELURITE

Moto: „Era pe Dunăre o așa mulțime de bărci și corăbii, încât nu se mai zărea apa...“[1]

Pe când cruciații părăseau Timișoara, ca să se îmbarce pe Dunăre, la Orșova, Mircea și Știbor se pregăteau de zor să pătrundă tot spre fluviu, dar pe drumul cel mai drept, prin Țara Românească, să-l întâlnească pe Sigismund de Luxemburg la Turnu, unde garnizoana maghiară se mai afla la postul său, nestingherită de vreun atac turc ori muntean.

De câtăva vreme nu se mai vedeau prin cetate nici jupan Șerban, nici oștenii Bărbat și Stanciu clopotarul. Nicolae de Ludaș n-avea răspuns la iscodirile fiicei sale Anca, întrucât logofătul Baldovin nu știa ce însărcinare le-a dat Măria Sa; pârcălabul la fel. La îndemnul jupâniței, Licsandra ispiti străjile. De la un oștean află că ieșiseră toți trei din cetate, în straie țărănești, când se împreuna noaptea cu ziua. Fetele suspinau întristate. Purtarea lor ciudată le mira. Cei doi tineri lăsaseră să le crească barba, mustățile, încât aproape să nu-i mai recunoști. Din pricina sfiiciunii, întrebările rămâneau nerostite; privirea lor era ocolită.

— De astă dată, Măria Ta n-o să se mai împotrivească sfatului ce îl dau, de a-l lovi pe uzurpator, grăi Știbor în adunarea ce se ținu cu două zile înainte de a coborî munții, la care luară parte cavalerii munteni, transilvani și cei din oștirea feudalului Losoncz. Avem nevoie de oastea valahă.

— Măria Ta, brațul meu e gata să doboare hiara! strigă logofătul Baldovin. Destulă vreme spurcă dosul lui scaunul de domnie al marilor Basarabi! Cât despre Nan Udobă, să mi-l lăsați mie!

Domnitorul ocoli vorbele din urmă ale dregătorului.

— Tronul Basarabilor, după câte știm, se găsește la Câmpulung, aprigule boier. Nu, nu, oastea noastră nu se va împărți. Împotriva otomanilor să ne îndreptăm mai întâi.

Îi căută privirea prietenului Știbor.

— La întoarcere, însă, ai să duci pradă bună...

Înainte de a fi pusă în mișcare oștirea, o solie aduse vești îmbucurătoare de la rege. În 13 august cruciații, cam 100.000 creștini – 60.000 cavaleri și 40.000 pedeștri ajunseseră la Orșova. După patru zile, în 17, Dunărea fusese trecută în acel loc, pe malul drept. „Popasul l-am făcut la Vidin, unde n-am întâlnit nicio împotrivire, porțile cetății fiindune deschise cu mare bucurie de țarul Strațimir, ruda Domniei Tale...“ Mai departe, Sigismund scria că s-au îndreptat împreună cu acesta spre Rahova, „pe care am lovit-o și am luat-o în stăpânirea noastră“, și că înaintau spre Nicopolul-Mare. „De aceea, Domnia Ta și preacredinciosul nostru vasal, voievodul Știbor, grăbiți-vă a ne ajunge...“

În cetate sosi și o altă veste, dar de aceasta nu luă cunoștință decât Domnitorul Mircea. La ultimul ospăț dat de el în cetatea Făgăraș, se ivi pe neașteptate jupan Șerban, spre bucuria fiicei lui Ludaș. Obrazul lui, scăpat de stuful bărbii și al mustății, părea și mai tânăr. Despre Bărbat și clopotar pretindea că nu are habar, dar surâsul, voioșia îl dădeau de gol. Licsandra se mulțumi cu vorbele ce i le adresă Doamna Mara:

— Știu doar atât, că sunt sănătoși amândoi. Mai mult nu i-am putut smulge jupanului.

Trecură munții, ținând malul drept al Oltului, ocolind stavila ce o făcea Cozia. Din dreptul Câinenilor trecură pe stânga și merseră tot pe partea aceea împădurită până la Călimănești, părăsind malul jos al râului și urcând pe culmea Titești; peste culmea aceea, înaintând mereu, ocolind pripoarele până către Frunțile Sălătrucului, lăsându-le în stânga – de unde ducea un drum spre Curtea de Scaun Argeș – o luară spre Poiana Spinului.

În inima Domnitorului se topea, ca încălzit la o flacără, un boț de ceară, și căldura aceea îi cuprindea pe încetul tot trupul. Cutreierase de copil părțile acestea neasemuite ale Țării Basarabilor – Basarabina zemlje, cum o numeau neamurile slave de la sudul Dunării – însoțindu-i călare pe glorioșii săi înaintași, sau tovarăș al vânătorilor domnești la lupta dreaptă cu ursul, răpus numai dacă era țintit chiar în inimă, la așezarea capcanelor pentru celelalte jivine, la săgetarea cocoșului de munte, cântător în dârdora dragostei. Mireasma codrilor parcă era alta. Susurul firicelelor de apă dureros de dulce, ciripitul păsărilor cerești mai voios ca oriunde.

— Să nu ne lăsăm spre Topolog! porunci, tresărind ca dintr-o visare și trecu în fruntea oastei, să-i îndrume calea, spre nemulțumirea

curtenilor săi, temători de vreo încolțire a hicleanului. Îndepărtându-se de vijelioasa apă a Topologului, povârnită chiar de sub pâlcul Negoiului, apucară pe o cale de poieni loviștene și ajunseră aproape spre Olt, la Scăueni, într-un drum de care ce prin Valea Danului lega Curtea Domnească din Argeș cu Cozia.

— Ori Vlad n-a aflat încă de venirea noastră, ori s-a ascuns în gaură de șarpe! De mirare că nu îndrăznește celălalt hiclean... rosti boierul Baldovin, și gura lui avu o strâmbătură de parcă și-ar fi pișcat limba.

Unda unui surâs lumină chipul Domnitorului.

— Cât de puțină cumințenie ar avea, tot ar socoti că pe aceste meleaguri nu e nimerit să ne lovească. Încolțești vrăjmașul unde nu se așteaptă că ai s-o faci, îi răspunse senin.

Deodată se iscă, dinspre păduri, chemarea îndepărtată a unui corn de vânătoare. Domnitorul struni sireapul, cătând lung într-acolo. Se apropiară de el voievodul Știbor și banul Losoncz, ușor nedumeriți. Din nou răsună cornul. Unduirile lui molcome, prelungi, învăluitoare atraseră atenția întregii oști. Câțiva curteni galopară către căpetenii. Se desprinse din ceata lui și jupan Șerban, însoțit de un trâmbițaș. Cornul chemă iarăși. Părea mai aproape.

— Măria Ta, ce așteptăm? se neliniști boierul Baldovin.

Răsunetul unei trâmbițe acoperi cuvintele sale. La un semn al Domnitorului, sutașul galopă spre codru, urmat de oștean. Se opriră lângă hățișurile de la poale. Trâmbițașul sună iar lung. Foșniră tufărișurile ca legănate de un vânt ușor. Suflă a doua oară, apoi după un scurt răgaz, a treia oară. Se stârniră atunci sumedenie de tropote, ca și cum arborii s-ar fi preschimbat în călăreți. Din spatele celor doi izbucniră poruncile aspre ale curtenilor către pâlcuri, și răsări ca o pădurice de lăstăriș, din mâinile ostașilor: sulițe, lănci, săgeți scânteind în soare.

Domnitorul își îndreptă sireapul către pădure, iscând strigăte de îngrijorare. Logofătul porni în urma sa necăjit. Măria Sa avea de la o vreme prea multe ciudățenii! Nici ceilalți nu se dumireau ce are de gând, de ce nu da poruncă oastei sale să se așeze pentru luptă. Jupan Șerban porni cu însoțitorul înapoi, se pironi în preajma boierului Baldovin.

Oastea nevăzută sosea în trapul bătut al cailor. Niciun glas de războinic, doar acel tropot răbufnit de copite. Încetă deodată, și liniștea se așternu grea. Toate privirile se încrâncenau într-acolo. Brațele încleștate pe arme așteptau îndemnul sutașilor, ca să le mânuiască. Se aflau la loc deschis, primejdios, pe când hiclenii erau ocrotiți de copaci. Un glas

înăbușit ajunse până la ei; porunca aceea trecea din căpetenie în căpetenie, din ce în ce mai slabă, până pieri ca un ecou, undeva în afundul codrului.

— Se pregătesc să ne lovească! strigă logofătul.

Domnitorul nu se întoarse spre el. Sta în șa, ca și cum ar fi așteptat să-i treacă pe dinainte o oaste biruitoare.

Se iviră la liziera pădurii câțiva călăreți. Veneau în pasul cailor.

— Ne trimit o solie! bolborosi logofătul.

Mircea clătină din cap ușor. Calul jupanului Șerban atinse cu botul pe al boierului Baldovin. De la o oarecare depărtare priveau și ceilalți curteni – nobilii transilvăneni și unguri – întreaga oaste, așteptând să vadă ce se întâmplă, gata în orice clipă să dea năvală la porunca maimarilor. Banul Losoncz îi vorbi voievodului Știbor încet:

— Măria Sa n-ar trebui să nesocotească puterea de luptă a oastei valahe. Atât eu, cât și slăvitul Sigismund ne-am măsurat cu ea. Iscusința, dregătorii lui Vlad au însușit-o tot de la Basarabi. Nu știu cine e sfetnicul uzurpatorului, dar povața sa i-a adus în trei rânduri izbânda asupra noastră.

— Mircea are un gând. Nu-l deslușesc, dar am încredere în judecata lui înțeleaptă, răspunse celălalt.

Din grupul soliei se desprinse un singur călăreț. Împlătoșat, cu coiful pe cap, cavalerul se sălta ușor în scări, atingând oblâncul șeii. Calul, ținut strâns în frâu, își zbătea capul bălan, dat pe spate, cu botul trandafiriu larg deschis, sforăind întărâtat. Coama lui argintie flutura ca un fuior alb de borangic despletit, pieptănat.

— Calul Măriei Tale! Îndrăzneala hicleanului n-are margini. E chiar Nan Udobă! urlă boierul Baldovin ca trăsnit.

Mâna Domnului Mircea arătă spre el ca pentru liniște, dar logofătul împunse calul fără milă cu călcâiele. Animalul se smulse într-un salt, necheză puternic și-și mușcă zăbala. Jupan Șerban se neliniști, așteptând porunca ce nu venea. Ochii Domnitorului păreau că ard sub sprâncenele ușor încruntate. Calul cel alb întâmpină roibul ridicat pe două picioare, se învârti de câteva ori în loc și zvâcni într-o parte. Logofătul goni prin golul rămas. Fu întâmpinat de alt călăreț, rupt cu iuțeală din grupul rămas în așteptare. Lancea logofătului făcu o spărtură mare în scutul acestuia și rămase agățată de el. Se răsuci cu sabia scoasă, îndemnând roibul spre cel ce-i aținea calea.

— Luminăția ta l-a mai osândit o dată și s-a căit! strigă spre el călărețul, o namilă de bărbat. Stanciu rânjea cu gura lui largă cât a unui

țăst. Către ei goni un alt călăreț: „Să trăiești, Luminăția ta!“ Bărbat surâdea cu toată fața, nădăjduind să-i ostoiască amărăciunea. Logofătul, uluit, își struni roibul cu atâta furie, încât acesta era să-l răstoarne. Mormăi cu bărbia în piept: „Măria Sa m-a pus la grea încercare!“

Ajuns în fața lui Mircea, calul alb necheză, bătând copita. Cavalerul sări din spinarea lui și se apropie de Domnitor. Nu mai găsea cuvintele pregătite de atâta vreme pentru clipa aceasta neasemuită. Înmărmuri la câțiva pași.

— Să trăiești, Măria Ta!

Privirea lui verde strălucea umedă din îngrădirea neagră a genelor, ca două luminișuri într-un desiș păduros.

Domnitorul ridică sabia încet, cu vârful în sus, pe lângă coif, într-o deplină tăcere. Când o aplecă, Nan Udobă lăsă calul slobod, se repezi și-i atinse mâna dreaptă cu fruntea.

— Bine-ai venit acasă, Mărite Doamne!

În glasul lui gâlgâia o bucurie atât de adâncă, încât se mărginea cu durerea.

— Bun găsit, năstrușnice boier! spuse râzând Domnitorul, încercând să-și ascundă prin aceste cuvinte tulburarea.

Calul alb se apropia încetișor, scuturând din cap. Mustăci hainele cavalerului, apoi veni și își vârî botul în căușul palmei stângi a Domnitorului.

— Măria Ta, ți-am adus și telegarul. În dregătoria de comis, încredințată mie de uzurpator, m-am străduit să umplu grajdurile domnești cu noi herghelii. Treaba aceasta sfârșită, păzii ca ochii din cap visteria țării de lăcomia hiclenilor și a otomanilor. Înainte de a porni încoace, să te întâmpin, am golit-o. Arginții sunt la loc sigur. Din mânăstiri, stareții au slobozit pe mulți slujitori credincioși Măriei Tale. Brațul lor va întări oastea ce o îndrumi.

Botul calului ieși din căușul mâinii și se puse pe nechezat.

Mircea scoase de pe deget inelul Udobilor și apucându-i cavalerului mâna i-l trecu pe inelar. Nan făcu gestul să-i înapoieze pe cel german, dar Domnitorul îl opri, rostind către el cuvintele întâiului Basarab, ușor schimbate:

— Îl meriți. Credința domniei tale față de noi te-a îndemnat să ne slujești mergând pe o cale prea aspră. Din cele mai spinoase! Cei care te-au învinuit în fața mea de netrebnicie, n-au decât să se căiască!

Mulți dintre cei aflați acolo nu se dumireau de ceea ce se petrecea, necunoscându-l pe mândrul cavaler căruia Mircea îi dăruia toată

bunăvoința sa.

În galopul cailor sosi întregul pâlc al boierilor ascunși în pădure. Urale nesfârșite țâșniră din piepturile lor. Mișcat, Domnitorul îi salută cu sabia ridicata, așa cum făcuse și cu Nan Udobă.

Logofătul Baldovin călărea agale, mohorât. La o oarecare depărtare se țineau pe margini Bărbat și clopotarul.

— Grea e osânda Măriei Tale! îngăimă, năuc, Baldovin.

— A mea nu! Singur ți-ai dat-o.

Nan Udobă merse către el, zicându-i:

— Osânda ce-ai aruncat-o cu atâta ușurătate asupra unui Udobă, e și mai grea, boierule!

— Cugetul mi-e curat, se burzului logofătul. Nu datorez credință decât Domnitorului meu! Capul domniei mele n-are gânduri întortocheate. El știe una, brațul meu alta!

— Dacă sabia mea nu iese din teacă la vederea Domniei tale, e pentru un lucru ce mi-a fost de folos în greaua sarcină ce mi-am luat-o: uzurpatorul a crezut toată vremea că ura ce-i port logofătului Baldovin m-a îndemnat să-l slujesc. Se întoarse iute către Domnitor. Măria Ta, oastea trebuie scoasă din codru. La ceasul acesta uzurpatorul a aflat, desigur, tot. Nu teama mă iuțește, dar o hărțuială din partea lui ne-ar stânjeni coborâșul spre Dunăre. Garnizoana maghiară de la Turnu a fost încunoștințată de sosirea Măriei Tale și a Luminăților lor...

Calul alb mustăci din nou în vestmintele sale, își ascunse botul în mâneca hainei, hihonind ușurel.

— Ia-l! E al domniei tale de-acum. Năzdrăvanul pe care-l călăresc e un dar crăiesc și nu s-ar cădea să-l supăr pe Sigismund.

Corpul de oaste, condus de căpeteniile muntene, rămase mai departe în frunte, străbătând locuri pustii de așezări omenești, și branișți. Celălalt, însoțit de voievodul Știbor, venea pe urmele sale, la o oarecare depărtare, să amăgească vrăjmașul, de s-ar ivi cumva, și să dea iureș în împrejurarea că ar lovi pe cel din față.

Mircea trecuse de mult pădurea Cotmeana și ajunsese din nou în preajma Oltului, fără să întâmpine vreo greutate. La un loc prielnic dete poruncă de popas, să aștepte oastea lui Știbor, rămasă prea în urmă. Cum vremea trecea, fără ca aceasta să se ivească, Nan Udobă plecă cu Milcul Dănișor și cu jupanul Șerban, însoțiți de Bărbat și de Stanciu clopotarul – care se ținea după el ca o umbră – să vadă dacă nu au rătăcit cumva drumul. Domnitorul socotea necăjit multele zile și nopți care trecuseră de

la plecarea din Făgăraș, neștiind dacă Sigismund nu-și pierduse răbdarea așteptându-l.

Se lăsa seara. Oștirea transilvană nu mai sosea. Cei trimiși s-o îndrume spre tabăra de popas pieriseră și ei. Mircea ghici ce se întâmplase. Curtenii, chemați să-i primească porunca, o strigară mai departe oștenilor care se pregăteau să se ospăteze: se întorceau pe drumul venit, să sară în ajutorul voievodului Știbor.

Porniră. Se auzea, dinspre miazănoapte, tropot de cai. Nu trecu mult și se ivi o ceată întreagă de călăreți, cu Ștefan Losoncz năclăit de sânge.

— Nu sunt atins greu, gemu acesta, cuprins de brațele Domnitorului. Vin și ceilalți. Știbor s-a luptat cu uzurpatorul, i-a frânt sabia, l-a spintecat... Udobă a sosit la vreme. Îl încolțiseră dregătorii. Omul acela... uriașul, a doborât câțiva, dar alții s-au năpustit și ni l-au luat pe prins, pe Vlad... Era în mâna mea, zbiera înspăimântat, totuna de sânge. Pe mine m-au străpuns în picior; spurcăciunea aceea m-a mânjit așa, și vreau să lepăd de pe obrazul meu cât mai iute miasma de hiclean...

Sosi și grosul oștirii. Răniții erau purtați pe tărgi întocmite din crengi, alții, loviți mai ușor, pe spatele cailor.

— O, cât aș fi vrut să mă iau pe urmele lor! strigă Știbor necăjit, ridicând brațele. Țara Românească ar fi acum slobodă, restul oștirii în slujba noastră. Dar cunoșteam dorința domniei tale și mânia regelui, de nu vom ajunge la vreme.

— Unde e Nan Udobă?

— Încearcă, mai încearcă să-l prindă viu sau mort...

— Ce greșeală! Și-ar putea pierde domnia lui viața!

— Cu vitejii aceia alături, nu s-ar teme nici cel mai slăbănog cavaler, darmite acest leu, Udobă!

— Să dăm semnalul de pornire, răniții au nevoie de îngrijiri. Tabăra noastră e așezată în loc bun; vom rămâne acolo până vor fi în stare să meargă toți.

În plină noapte se reîntoarseră și ceilalți. Nobilul Călin, din Scareiul Făgărașului, străjuia cortul Domnitorului. Merse spre Nan Udobă să afle ce veste aducea.

— Măria Sa abia s-a culcat. Era îngrijorat pentru viața domniei tale și a celorlalți.

— După cum vezi, nu ne-a luat-o nimeni, dar nici noi n-am izbutit să-i ajungem din urmă, atât de năprasnic goneau, râse încet cavalerul.

Jupan Șerban avea palma stângă zdrențuită de tăietura unei săbii. Bărbat sângera și el la un braț. Clopotarul aduse un pumn de sare și le presără rănile. Scrâșniră din dinți, dar nu scoaseră un vaiet, să nu-i trezească pe cei adormiți în pacea nopții.

Cerul, deasupră-le, îi cuprindea ca într-un cort uriaș, luminat de facle.

*

Oastea lui Mircea o ajunse pe a cruciaților abia la Nicopole, unde își așezaseră uriașa tabără. Regele îi întâmpină pe voievozi vesel, sigur de izbândă.

— Nici nu cred că Baiazid va îndrăzni să ne lovească, așa că vom merge noi de aici să-l căutăm unde s-a ascuns.

Vorbele sale nu fură pe placul prietenilor. Ascunzișul sultanului însemna capcană, nu fugă sau teamă, cum își închipuiau toți cavalerii apuseni.

— Să fim cu ochii în patru, îi șopti Mircea prietenului Știbor.

Tabăra nu semăna de loc cu una militară, și mai puțin cu una de război, ci era o întindere presărată cu șopruri de ospățuri și petreceri, corturi de desfrâu, căruțe învălmășite, grajduri de cai. Niciunde vreun șanț de apărare, vreo colibă de adăpost pentru străji și oșteni, vreun turn din lemn pentru supravegherea împrejurimilor. Când, la îndemnul lui Mircea, Sigismund încercă să pună orânduială și chibzuială în tabără, stârni certuri între cruciați: cei care erau gata să asculte povața regelui – burgravul de Nürnberg, seniorii germani și englezi – se aleseră cu batjocuri din partea ducelui de Burgundia și a curtenilor săi, care îi învinui că sunt niște fricoși. Fălos din cale-afară, având sub ascultarea sa șase mii de burgunzi, nu-i cădeau bine poruncile craiului unguresc, mai ales că pusese la cale o mare serbare, cu ghiftuială, dănțuială și muieri, chiar pe locul unde glăsuia Sigismund să fie ridicate baștele2.

Curtenii Domnitorului se trăseseră către o margine a taberei, orânduind apărarea oastei. Supărat pe harababura ce domnea pretutindeni, petrecerea fiind în toi, Sigismund dete poruncă să-i fie mutat cortul lângă al lui Mircea.

Boierul Manea prinse un osmanlâu care da târcoale prin împrejurimi. Amenințat cu uciderea, dezvălui că Baiazid trimisese un hatișerif către căpeteniile pașalâcurilor, și că oștirile acestora se și puseseră în mișcare. Mai mult nu scoaseră de la el: unde se ascundea sultanul, încotro se îndreptau pașalele. Cam ce treabă i se încredințase lui

nu era greu de ghicit.

Dându-și seama de primejdie, regele înfricoșă tabăra: Baiazid se afla pe aproape! Storși de vlagă din pricina băuturii, burgunzii hohoteau neîncrezători. Auzi, să fie gata de luptă! Restul cavalerilor se încâlceau zăpăciți.

Neorânduiala în care se făceau pregătirile îl puse pe gânduri pe Mircea. Răsunau certuri și sudalme. Lăsă forfota aceea smintită și luând cu sine o mie dintre cei mai destoinici călăreți, plecă să cerceteze împrejurimile.

Veștile aduse îl neliniștiră pe rege. Pașalele își așezaseră ienicerii și spahii pe platoul cetății. Sultanul nu se găsea acolo, ci pesemne undeva pe aproape, în apărarea celor de sus.

— Platoul putea să fie în mâinile noastre, rosti cu amărăciune Mircea, necăjit în același timp că se plecase voinței seniorilor apuseni și nu întreprinsese nimic singur, de mai înainte.

*

Moto: „Ce milă ne era să vedem atâția cavaleri în gura de lup a dușmanului!“[3]

Un sfat de război avu loc în tabără înainte de a începe lupta. Sigismund îi rugă pe seniori să-și spună cuvântul, vestindu-i că-l păstra pe al său la urmă. Cum nu se hotăra nimeni să înceapă, Mircea ceru îngăduința ca, în loc de a zăbovi în tabără, să plece cu corpul său de oaste să lovească cel dintâi pe otomanii de lângă cetate.

— Ce zice? se repezi ducele Burgundiei, mergând spre rege. Când află, se mânie, apoi prins de un gând, se așeză pe hohotit.

— Cinstea aceasta se cade cavalerilor burgunzi și francezi! N-am cutreierat atâtea ducate și regate ca să îngăduim unui principe dunărean să culeagă laurii biruinței în locul nostru! Dacă n-aveați nevoie de spada noastră la ce ne-ați poftit?

— Nu-l înțelege greșit pe credinciosul nostru prieten, și aliat, șovăi regele, domnia sa ne-a cerut îngăduința numai pentru faptul că se pricepe ca nimeni altul să lupte cu turcii.

— Despre asta ne-ai mai vorbit și pare-mi-se ne-ai și scris, dete dintr-o mână ducele. Dacă nu plec cel dintâi din tabără, nici nu mă mai urnesc!

Lancaster mormăi înciudat, germanii se ridicară și ei supărați. Francezii trecură de partea burgundului. Regele dete din cap

descumpănit.

— Nu e vremea de tocmeală, de certuri, iluștri cavaleri. Primiți să plece ducele Burgundiei? Îl vom urma îndeaproape.

Vorbele sale stârniră freamăt. Strigăte se învălmășiră. Se băteau cap în cap. Îndemnurile nu erau ieșite dintr-o cumpănire înțeleaptă, spre folosul izbânzii obștești, pentru care veniseră la Dunăre. Regele își pierdu răbdarea.

— La urma-urmei căpetenia luminăților voastre sunt eu! M-ați ales de bună voie, și mi s-ar cădea întâietatea! A mai rămas să ne încăieram între noi, spre ruşinea întregii Europe! Ajunge atâta sfadă! Însuflețirea se cuvine a o dărui țelului pentru care ne aflăm aici!

Le cuvântă multă vreme în felul acesta. Deși nu se lăsau convinși, nu se mai îmbiară a-i răspunde, încât rămase să plece la atac mai întâi cavaleria burgundă, ajutată de cea franceză, cum hotărî regele. Întreaga tabără fu pusă pe picior de război. Ducele Burgundiei își înflăcăra cavalerii, amintindu-le de isprăvile străbunilor, făgăduindu-le prăzi îmbelșugate, o reîntoarcere triumfală acasă. „Ce n-au fost în stare prințișorii aceștia dunăreni, ne e dat nouă să înfăptuim! Ildârâmul n-o să vadă niciodată Roma, dar Burgundia da, căci îl vom duce prins în ducatul nostru.“ Urletele celor șase mii îi acoperiră vorbele.

Cu aceleași urlete, în galopul cailor, aveau să pornească atacul. Năvala cavalerilor împlătoșați – burgunzi și francezi – sparseră primul stăvilar format de spahii; și al doilea se prăbuși măcelărit sau se trase în lături. Cei răniți își viermuiau trupurile cu ale cailor, în vaiete și rugi către Alah. Al treilea val, deși se lupta cu înverșunare, fu de asemenea înlăturat, dar atacul începu să se împotmolească; după ce le țineau piept, spahiii se trăgeau înapoi, galopau pe caii lor iuți către margini, lăsându-i pe greoii cavaleri să se repeadă prin golurile rămase. După ce îi hărțuiră astfel, silindu-i să se răsucească, după cum le era voia, ca să le sleiască puterile, se prefăcură a fugi înfricoșați. Revenindu-și din zăpăceală, cavaleria burgundă porni pe urmele turcilor.

Se deschidea un câmp larg. Departe se zărea ca o turmă învăluită în pulbere: o altă oștire otomană. Cavaleria burgundă se azvârli într-acolo cu strigăte de izbândă, părăsindu-i pe spahiii urmăriți.

Cu Mircea alături, Sigismund urmărea lupta de pe înălțimea cucerită. Oștirile lor primeau ultimele îndrumări de la voievodul Știbor și de la banul Losoncz. Văzură uimiți cum călărețiii cădeau rânduri, rânduri, cu cai cu tot, deși nu aveau în față nici măcar un oștean turc; zbieretele lor se amestecau cu nechezatul cailor, apoi se prăbușiră unii peste alții,

încât înaintarea fu zăgăzuită de o stavilă nevăzută. Șovăind de pe lături, spahiii și ienicerii potopiră cavalerimea apuseană, câtă nu căzuse la pământ, rămânând ca împotmolită.

— Ce să fie? strigă regele.

— O capcană, rosti Mircea îngrijorat. Câmpul e presărat cu pari ascuțiți. O viclenie de-a lui Baiazid!

N-avu vreme să-l lămurească deplin, căci măcelul începuse. Goniră spre oștire.

Galopau să le vină celor încercuiți în ajutor, urmați de pedestrime. Treziți cu otomanii asupră-le, cavalerii luptau vitejește, să-și scape viața, corp la corp. Caii, însângerați, săltau peste pari, goneau dincolo de câmpul acela ca sălbăticiți.

Sosiți aproape, Sigismund și Mircea fură nevoiți să dea înapoi. De unde răsărise oștirea aceea numeroasă în frunte cu însuși Baiazid? Le tăia calea. Burgunzii și francezii erau pierduți. Încercară o hărțuire, în vreme ce cavalerii germani și englezi izbeau marginile conduse de pașale. Știbor se avântă spre o aripă din oastea Ildârâmului, fără a o putea zdrobi. Se retrase la vreme, să nu fie împresurat. Losoncz lovi corpul de oaste al sârbului Ștefan Lazarovici, vasalul și totodată cumnatul sultanului, dar n-avu mai mult noroc. Ce ușoară gonea încolo și încoace cavalerimea turcă! Ce iute se mișcau ienicerii! Căzură mulți oșteni uciși, alții fură luați prinși.

— De plumb parcă ar fi ai noștri! strigă regele mâniat.

— Nu mai e nicio scăpare, lupta e zadarnică, rosti osânda Mircea, cu inima grea de durere.

Curtenii îl înconjurară pe rege, să-l apere, îi cerură să dea poruncă de retragere cât mai era vreme.

— Ar fi o nebunie să ne băgăm în gura lupului, strigă ducele de Lancaster. Burgundul și-a dus cavalerii la pieire. Poftim ce s-a ales de făloșenia lui!

Sosit lângă Mircea, Știbor îl îndemnă de asemenea să se retragă. Regele întreba de palantinul de Ungaria, pe care nu-l zărea nicăieri. Hermann de Cilly și castelanul Hanns de Nürnberg stăruiau ca Sigismund să părăsească câmpul de bătaie.

— Repede la Dunăre! strigă burgravul Frederic. Să apucăm să ne îmbarcăm pe corăbii! Leinhart Richartinger ce mai aștepți?

— Nu-l găsesc pe Schiltberger...

Dinspre câmpul de luptă goneau către ei cei scăpați din măcel. Se înserase între timp, astfel că, ajutați de întunericul ce se lăsa, rămășița

oștirilor o apucă spre Dunăre. Mircea și Știbor îl sfătuiră pe rege să treacă fluviul împreună cu ei în Țara Românească.

— Măria Ta o să ajungă la Buda prin Transilvania.

Sigismund se arătă temător de o capcană a uzurpatorului.

— Ne va tăia cu siguranță calea! Mai bine pe Dunăre.

Cavalerii care îl însoțeau fură de aceeași părere, astfel că se despărțiră, corabia regelui apucând-o către Marea Neagră.

Cei scăpați din încercuire își reveneau cu greu din spaimă. Ducele Burgundiei, palatinul Ungariei, seniori din Franța și din Germania căzuseră în mâna lui Baiazid.

— Nu mă îndoiesc că o să le dea drumul, rosti ducele de Lancaster. Pentru aur, toți seniorii...

— Baiazid altfel purcede, luminăția ta, îl întrerupse Leinhart Richartingher cu amărăciune. Face colecție de capete frumoase de ghiauri! Pe bieții noștri prieteni îi așteaptă securea călăului. Securea înseamnă spaimă și spaima supune țările înfricoșaților!

Note:

1. I. Neagoe (O cronică bulgară) în lucrarea sa „Mircea cel Bătrân“, Ed. științifică, 1965, București.

2. Redute, tranșee. Tradus din polonă (vezi și Dicț. L. Rom. Moderne).

3. I. Neagoe: „Mircea cel Bătrân“ (O cronică bulgară) cu mențiunea „Un martor ocular al episodului“.

Capitolul al XIII-lea

PAMÂNTUL ACESTA NU-I VREA PE HICLENI

Nan Udobă, plecat cu câțiva însoțitori să cerceteze malul Dunării, aduse vestea că și cetatea Turnu fusese luată de turci, iar garnizoana maghiară de acolo fusese măcelărită. Știbor spuse atunci că recucerirea acesteia trebuie amânată și că n-ar fi cuminte de trecut fluviul decât printr-un loc îndepărtat de întăriturile otomane.

— Pe domniile noastre ne așteaptă o treabă mai însemnată de îndeplinit.

Atât corăbiile cât și oastea se strecurară în timpul nopții către răsărit, încotro plecaseră regele cu însoțitorii. Căutară un loc mai strâmt de trecere, dar nu-l găsiră decât la aproape jumătate de drum între Olt și Argeș, lăsând Zimnicea spre apus. Se afla acolo, lângă malul stâng, un ostrov lunguieț. Podul de bărci fu alcătuit la iuțeală.

— Grozav loc pentru o cetate de apărare, surâse Mircea. O și vedea în minte: înaltă, cu turnuri de pază, străjuind din ostrov amândouă malurile, legată de cel muntean cu un pod ce, odată ridicat, ar lăsa Dunărea să o ocrotească din toate părțile[1]. Ar fi de necucerit! strigă el.

— Ei, multe treburi avem de îndeplinit, Măria Ta! făcu boierul Baldovin.

— Așa e, spuse Domnitorul.

— Pe cea începută se cade mai întâi s-o sfârșim, zise Știbor.

Mircea îl privi binevoitor.

— M-ai ușura de o ispravă neplăcută. Ți-am făgăduit această pradă.

După cucerirea de către turci a cetății Turnu, populația munteană goni către orașele întărite de la miazănoapte, ducând spaima cu ea. Din țânțar, zvonul creștea, se preschimba, încât nu se mai știa dacă Ildârâmul nu trecuse chiar fluviul și venea tăvălug ca să prade și să ucidă.

Trimise de uzurpator să aducă știri întemeiate pe adevăr, iscoadele se înapoiară în Cetatea de Scaun în goana cailor. Le primi spătarul.

— Luminăția ta, nici gând să vină încoace sultanul! răsuflă căpetenia, căzând în fața acestuia cu un genunche la pământ.

— Prea bine! Aşadar, scorniri de-ale norodului! Prostimea îşi face singură spaimă! Nici n-a crezut Domnitorul Vlad că prietenul său iar face o atare ocară!

— Vestea e şi mai rea! Urcă spre muncele însuşi Mircea! E cu el voievodul Ştibor şi ungurul, care-l prinsă pe Măria Sa Vlad când trecură în jos. Cât despre hicleanul ăla, Nan Udobă, nici gând să fi murit, cum îl minţiră boierii pe Domnitor.

— Mai încet, nu striga aşa! se sperie spătarul, sărind din jilţ ca şi cum ar fi luat foc. Cu ce oşti, neghiobule? Că doar n-a rămas decât pulbere...

— Le-am văzut cu ochii mei!

Dregătorul fugi să-i dea de ştire uzurpatorului.

Urmând cursul Argeşului, Mircea şi Ştibor se îndreptau spre Cetatea de Scaun. Spaima mulţimilor se prefăcu curând în bucurie. Nu cetele osmanlâilor năpădiseră ţara, ci se reîntorcea acasă vajnicul apărător al gliei străbune şi al vetrelor, neînvinsul fiu al lui Radu Negru-Vodă, singura nădejde de supravieţuire a lor şi a Ţării Româneşti, acum când Baiazid avea calea slobodă spre inima Europei. În loc să fie întâmpinată şi hărţuită de căpeteniile lui Vlad, oştirea celor doi aliaţi, sleită de puteri, se văzu întărită cu pâlcurile dregătorilor din olaturi, de oamenii târgurilor, ai posadelor, de moşnenii satelor, înarmaţi cu ce le cădea în mână.

— Să trăieşti, Măria Ta! Dete bunul Dumnezeu să-ţi întorci faţa iarăşi către noi! Hiclenii ne îmbrobodeau c-ai pierit. Luna trecută aflarăm că te afli sănătos şi ai pornit din nou spre păgânătate. Dregătorii s-au întors atunci spârcuiţi rău de vitejii Măriei Tale, şi însuşi nesocotitul de Vlad vătămat. A zăcut mult, după cum umblă vorba. S-o pornim degrabă la Argeş, să nu cuteze a încropi oaste ca să-ţi stea împotrivă! E drept, Măria Ta, că rubedenia aceea a Basarabilor, Nan Udobă, a lucrat aici cu iscusinţă, cu ştirea Măriei Tale, împotriva hiclenilor? Norodul aşa zvoneşte.

Trecură prin locul unde cu doi ani în urmă, la Rovine, Baiazid fusese biruit în chip ruşinos şi silit să fugă cu rămăşiţa oştirii peste Dunăre.

— Ce prilej bun s-a pierdut atunci, ca şi acum la Nicopole! rosti voievodul Ştibor. Nesocotinţa crailor, uneltirile, făloşenia ducilor făcură din sultanul umilit de ieri, un puternic vrăjmaş azi! Pe umerii domniei tale apasă o sarcină şi mai grea.

După popasul unei nopţi, făcut nu departe de Argeş, hotărâră să

trimită o solie către dregători, ca să înlăture orice vărsare de sânge, dar nu mai fu nevoie de acest lucru, căci se pomeniră cu pârgarii așezării gonind în calea lor. Se închinară în fața Domnitorului cu lacrimi de bucurie, șiroite pe obraji.

— Uzurpatorul a fugit cu boieri cu tot! Orașul și cetatea sunt slobode, Măria Ta. Cu greu am stăpânit norodul să n-o pornească încoace. Mitropolitul îi trimite Măriei Tale binecuvântarea sa. Prin gura noastră grăiește și preacucernicul Paisie. Zice că a trimis câțiva jupani în urmărirea fugarilor, să afle încotro se îndreaptă, unde vor să se ferece. Olăcarii porniră spre mânăstirea Struglea, la mărita doamna Ana, cate acum poartă schima monahală de Calinchia, să-i ducă veste de bucurie și tihnă. Acolo stă ascunsă în plâns și rugăciune slăvita și evlavioasa mamă a Măriei Tale.

Ochii negri se înceţoşau. Picurau peste inima lui balsam aceste veşti prielnice, alungând amărăciunile, durerea, ascunse atâta vreme. Bucuria trebuia stăpânită şi ea, dacă dorea să-i rămână mintea limpede.

— Ocârmuirea Măriei Tale o doreşte, fără oprelişte, întreaga ţară, din Banatul Severinului şi până la marea cea mare! Nici crezut-am că n-ai domnit în ăşti ani vitregi! Că a ocrotit, Măria Ta, neclintit, fruntariile ţării! Mai presus de tron ai pus liniştea şi slobozenia norodului! Măriţii Basarabi nu s-au zvârcolit în mormintele lor. Braţul şi cugetul Măriei Tale au fost pavăză faptelor de faimă ale acestor străluciţi şi slăviţi cavaleri!

— Să ia aminte Ildârâmul! Dacă dezbinarea pizmaşă ce o întâlni pretutindenea i-a fost prilej de biruinţă, aici, la noi, se va poticni şi de acum, căci fiece om din astă ţară e o cărămidă cu care Măria Ta va ridica stavila cea potrivnică cotropirii!

O blândă toamnă îmbrăţişa muncelele. Semăna aidoma ziua sosirii la Argeş cu a plecării. Ca văpăile focului fluturau mantiile codrului lăsat în urmă. Luminişurile le prăfuia cu o pulbere de aur molâia rază strecurată printre copaci. Răsunau tălăngi undeva în poiene. Un fluier doinea turmelor a jale.

Mai stăruia în inima Domnitorului tânguirea ciobanului, când izbucni triumfător sunetul trâmbiţelor, bubuitul tobelor, ca o odă a bucuriei. Târgul, cetatea năvălea în întâmpinarea sa cu strigate înflăcărate; avântul mulţimii era nemărginit şi nu încetă cât străbătu Mircea drumul spre cetate, spre Curtea Domnească, în fruntea oştirii, înconjurat de prieteni, de mitropolitul Kyr Antim, venit în întâmpinarea sa, de credincioşii vasali, preoţii bisericilor, călugări, dregători.

Uscat şi gârbovit de griji, căit şi îndurerat în aceşti ani de pribegie

ai iubitului său stăpân, gândind că pricina ticăloasei hiclenii era însăşi nesocotinţa sa, călugărul Paisie întinse mâinile sale osoase, tremurătoare spre binecuvântarea celui sosit.

— De-acum pot să m-aşez liniştit în mormânt, Măria Ta, căci zăriră ochii mei orbiţi de suferinţă slăvita faţă a celui mai înţelept Basarab! N-am avut decât o mângâiere în acest răstimp: credinţa ce ţi-o purta cu ardoare cavalerul acela neasemuit, Nan Udobă.

— Mai avem multe de înfăptuit, preacucernice, înainte de a căuta pacea mormintelor! Iar pentru aceasta, Domnia mea are nevoie de sfatul fiecăruia, bătrân sau tânăr.

Dangătele clopotelor acoperiră vorbele sale. Domnitorul tresări. Clopotul capelei domneşti pornise cel dintâi, urmat de al Mitropoliei şi de al Sânnicoarei. Ghici cine se afla în clopotniţa Bisericii Domneşti şi se înveseli. Oşteanul Stanciu se preschimbase din nou în clopotar domnesc. Sminteala bănuită de-atâţia boieri nu-l schimbase şi el se reîntorsese la firea-i de mai înainte, când trăia Costea şi el era un bărbat voios, bun de povestiri şi de încropit cimilituri.

— Să mergem mai întâi la Mitropolie! le strigă Mircea curtenilor.

Porniră într-acolo, în frunte cu Kyr Antim, vlădica, urmaţi de toată suflarea.

*

Oştirea voievodului Ştibor, împreună cu a banului Ştefan de Losoncz, porni din Argeş la o săptămână, însoţită de o parte din oastea munteană, în frunte cu marele spătar, spre a lovi cetatea Dâmboviţa, unde se refugiase uzurpatorul. Printre cavaleri se aflau Nan Udobă, Şerban, Călin, Milcul Voicu Dănişor, care primiseră poruncă să treacă munţii după prinderea hiclenilor şi să întoarcă la Argeş familia Domnitorului.

— Un prilej bun pentru cei care au petrecut vremea în cetatea Făgăraşului cu mine, să revadă pe cei dragi, surâse Mircea, pironindu-l pe boierul Şerban care roşi ca o fecioară.

Aşezată pe un loc înalt, în olatul Rucărului, cetatea Dâmboviţei era greu de cucerit, dacă pârcălabul adunase acolo, din vreme, arme, hrană şi apă, de aceea stăruise Domnitorul ca voievodul Ştibor să primească în rândurile oştirii sale şi viteji munteni. Unul dintre aceştia era şi pârcălabul cetăţii Câmpulung, care avea să li se alăture la trecerea prin acel oraş.

— Cetatea ne e în drum, nu facem vreun ocol, ca să ajungem la Braşov, îi vorbi Ştibor deschis, mulţumit că îi încredinţa lui însărcinarea

de a scăpa Țara Românească de uzurpator.

Curtenii întrebară ce soartă îl aștepta pe ticălos.

— Domniile voastre ce spuneți? îi ispiti Domnitorul.

— Securea! rostiră într-un glas.

— Și pentru uneltitori?

— La fel! strigă logofătul Baldovin.

Mircea își netezea barba.

— Domnia mea a socotit altfel... se lăsă o tăcere plină de așteptare. A fost Vlad Domn al acestei țări? Sau numai al unor dregători, rob lor și tronului pe care se așeza împodobit în straie scumpe, încărcat de nestemate?

— Al dregătorilor hicleni, Măria Ta!

— A vegheat cetățile noastre, olaturile, sau le-a pus mezat otomanilor: Dobrogea, Dârstorul, Turnu?

— Cu păgânul s-a însoțit și împotriva țării și a norodului a lucrat!

— Apăi, boieri ai domniei mele, glia strămoșească nu-i vrea pe hicleni! Nici morți, nici vii! Am hotărât, de aceea, împreună cu măritul și credinciosul nostru prieten Știbor, să-i dăm uzurpatorului pedeapsa cuvenită; la fel slujitorilor săi. Poate că domniile voastre au băgat de seamă că nu m-am așezat pe tronul acestei Cetăți de Scaun?

— Ba da și nici că am zărit pe undeva scaunul basarabesc! strigă mirat logofătul Baldovin.

Domnitorul surâse.

— Un dulgher cioplește în locul vulturului cu două capete, stema slăvită a Cetății Argeș și a Țării Românești, o năpârcă... Tronul cu lighioana aceea va lua drumul spre închisorile Transilvaniei.

Îl ascultară din ce în ce mai uimiți.

— Pe el se va așeza în fiece zi, până la moarte, slujit de curteni, cel care un scaun a râvnit și prin mușcătură otrăvită l-a dobândit! Iar hiclenii i se vor închina alesului, până vor închide ochii!

— Îi vom străjui bine, nu vă temeți! râse Știbor. Alaiul acesta de ocară se va întregi cu alți curteni în temnița care îi așteaptă, de soiul tâlharilor Bratei și Subaș.

— De la Câmpulung va sosi curând tronul Marelui Basarab. A stat până acum acoperit cu o bucată de pluș negru. Îl vom descoperi. N-a fost pângărit de mâna hicleanului. Acvila Câmpulungului, scutul Basarabilor, precum și stema Argeșului[2] ne vor fi îndemn, mereu, a ne strădui spre binele țării. Așa să ne ajute Dumnezeu!

Mișcați de vorbele sale, se ridicară cu toții. Izbucniră urale. Mai

la urmă se auzi glasul puternic, limpede, al lui Nan Udobă, repetând nişte vorbe pe care cu doi ani în urmă, într-o noapte cumplită, le rostise slăvita sa mamă: „Trăiască Domnitorul Mircea, înţelept ca un bătrân!“

— Grija noastră de acum e să stăruim în dorinţa de a vedea alcătuită Oastea cea Mare. Câtă vreme Ildârâm are în mână Turnu, nici cea mai pufoasă pernă nu va izbuti să odihnească capul domniei mele!

Le vorbi de minunatul loc din vadul Dunării, strâmt şi dăruit cu un ostrov, unde va zidi o nouă cetate de apărare, la miazăzi, Giurgiu.

— Şi spre Brăila o să mai ridicăm o cetate. Ne va fi de folos pentru a opri zelul acelor domnitori moldoveni ce cu ochi sănătoşi vor avea văzul orb pentru slava Moldovei precum Ştefan Muşat! Forum Novum se va chema, adică Cetate Nouă, până când mulţimea de acolo îi va găsi alt nume, cum se obişnuieşte de la obârşia acestui neam. Aşa făcură din Campolongo, Câmpulung, din Castrul Argiş, Castrul lui Negru-Vodă şi din Radu I, Cavalerul Negru. Cum vor face şi din Mircea...

Se opri să râdă.

— Ei, boierilor, norodul când îţi lipeşte porecla n-o mai şterge nici Cel de Sus, darmite vreun grămătic binevoitor!

— Aşa e, Măria Ta! Ticăloasa rubedenie a Basarabilor, Vlad, pomenit va fi, zic eu, cu hiclenia atârnată de numele ce l-a primit la botez: uzurpatorul!

Oştirea munteană nu întârzie multă vreme în olatul Rucărului, căci cetatea Dâmboviţa, lovită de Ştibor, nu aşteptă să fie ruinată din pricina puţinilor fugari aciuiaţi acolo. Vlad le împuiase urechile oştenilor ce o apărau, în frunte cu pârcălabul, cum că Mircea fusese ucis la Nicopole, iar sultanul împingea cutezanţa până acolo încât să dorească şi cuprinderea Ţării Româneşti, lucru ce-i făcuse pe el şi dregători să se refugieze spre miazănoapte, unde aşteptau sprijin moldovean şi polon. În loc de oştiri de ale panilor şi hatmanilor, pârcălabul văzu cu surprindere că se aşezau pentru a lovi cetatea munteni şi unguri, saşi şi români transilvăneni, veniţi din miazăzi. Porunca uzurpatorului suna aspră: apărare până la ultimul oştean! Dregătorii lui nu se dezlipeau de lângă căpeteniile cetăţii, îmbărbătându-le, amintindu-le de faima biruinţei pârcălabului Dragomir. Prima solie trimisă de Ştibor nu fu primită de Vlad, să nu fie dată în vileag ţesătura înşelăciunii, de aceea cetatea fu lovită necruţător. La căderea nopţii lupta continua. Ştibor făcu un plan de învăluire, apoi trimise, spre dimineaţă, o altă solie, cu Nan Udobă în frunte, la cererea acestuia. Pârcălabul îl recunoscu de departe şi nu se dumirea de ce nu mai era în slujba lui Vlad. Dete poruncă să fie lăsată

solia să-şi spună cuvântul. De astă dată nu se împotrivi nici uzurpatorul, nădăjduind că va izbuti să-l pedepsească pe hiclean. Pârcălabul se lămuri iute cum stăteau lucrurile, de la întâiele cuvinte rostite de Nan Udobă.

— Nu se cade, boierule, a-i adăposti în cetatea Dâmboviţei pe vrăjmaşii Domnitorului Mircea! Dacă domnia ta nu vrea să împărtăşească soarta acestor vânduţi către Ildârâm, îndeplineşte porunca împuternicitului Măriei Sale, voievodul Ştibor al Transilvaniei să-i predai pe fugari! Nu-i aşteaptă nici caznă, nici tăierea capetelor, cum li s-ar cuveni, ci pribegia. La vrerea lui Mircea, Sfatul Ţării a hotărât şi el aşa. Pământul străbun nu-i vrea pe hicleni nici morţi, nici vii!

— Tâlharule! se repezi uzurpatorul vânăt de furie, cu sabia scoasă. Ai prădat visteria! Şarpe încălzit la sânul meu! Prefăcutule! Hiară! Cum mi-ai întors binele?

Boierul Şerban sărise sprinten în întâmpinarea lui şi-l silea cu spada să se tragă înapoi. Dar teama să nu li se aspreasca pedeapsa pe care o credeau neînsemnată îi făcu pe boierii lui Vlad să-l înşface de câte un braţ. Se zbătea hicleanul ca un smintit în braţele lor, aruncând blesteme.

Nan Udobă se mulţumi să râdă. Râdea din inimă, şi hohotele sale făceau să răsune cetatea, acum prea goală.

Note:

1. Cetatea Giurgiu.

2. Stemele: Câmpulungului; Basarabilor; Argeşului.